

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

2020. gada 29. septembris – 5. oktobris

Nr. 37 (1647)

Lasiet tīmeklī
www.brivalatvija.lv

Apsveicam Lolitu Ritmani!

Saņemta lieliska ziņa no Tenerifēs Starptautiskā filmu mūzikas festivāla *Fimucité* – konkursa sadaļā *Fimucinema galveno balvu* par oriģinālmūziku filmai "Dvēseļu putenis" saņēmusi mūsu Lolita Ritmane. Festivāla žūrija uzslavējusi komponistes mūzikālo meistarību, piešķirot jutīgumu un spēku emocionāli skaudram stāstam.

Piebildīsim, ka filmas skaņu celiņš ieskaņots Latvijas Radio studijā, kur komponistes vadībā mūzicēja simfoniskais orķestris un koris LATVIJA.

Priecājamies līdz ar laureāti, lepojamies ar Lolitas Ritmanes panākumiem un viņas talantīgo līdzdalību Latvijai tik nozīmīga kinodarba tapšanā!

Latvijas valstiskuma idejas iedibinātāja Miķeļa Valtera pārapbedīšana

23. septembrī notika pirmā iekšlietu ministra, diplomāta un valstsvīra Miķeļa Valtera piemiņas ceremonija Rīgas pīlī un svinīgā pārapbedīšana I Meža kapos.

Savā uzrunā Valsts prezidents Egils Levits sacīja: "Cēlies no vienkāršas Liepājas strādnieku ģimenes, viņš kļuva par spoži izglītotu un erudītu latvieti, intelektuāli. Kuŗš Rietumeiropā jutās kā mā-

jās. Arī saviem tautiešiem viņš vēlēja politikā un kultūrā orientēties uz rietumiem, kalpoja tautas politiskās kultūras izaugsmei un nostiprināšanai. Latvijas valsts ideju un ideālus Miķelis Valters izloloja un dzīves laikā centās piepildīt gan kā publicists un sabiedriskais darbinieks, gan kā jurists, politiķis un diplomāts. Jau 1903. gadā Miķelis Valters izvir-

zīja prasību pēc savas valsts, tādējādi kā pirmais publiski izsakot un noformulējot latviešu nācijas valstsgribu. Tolaik daudziem latviešiem augstākais iespējamais sasniedzamais mērķis bija vien lielāka autonomija cariskās Krievijas ietvaros, kamēr Miķeļa Valtera domas plašums un drosme prasīja jau savas tautas atraisīšanos no Krievijas impērijas un aiziešanu no tās. Tas ir un paliks viņa lielais vēsturiskais nopelns, uz ko mēs vienmēr atsauksimies.

Miķelis Valters uzskatīja, ka demokratiķijā ikvienam cilvēkam ir jāpiedalās politiskajās norisēs, jo

mu demokrātijas garu, nacionālos mērķus aicinot sasniegt demokrātikā un parlamentārā ceļā.

„Lielā mērā pateicoties Miķelim Valteram, Latvijā kā idejiska kustība piedzima politiskais nacionālisms. Ideja, kas latviešus aicina apzināties savu nacionālo identitāti – valodu, kultūru, kopīgo vēsturi un ģeogrāfiskos apstākļus,” sacīja Mūrniece.

Pārapbedīšanas ceremonijā I Meža kapos piedalījās M. Valtera tuvinieki, Valsts prezidenta, Saeimas, Ārlietu ministrijas pārstāvji un Iekšlietu ministrijas valsts sekretārs, Liepājas domes priekš-

Priekšplānā pa kreisi – M. Valtera mazdēls Ilmārs Jānis Miķelis Jēkabsons

tā ir cilvēka sabiedrisko spēju izkopšana, pašcienības stiprināšana gan indivīda, gan visas tautas mērogā. M. Valters no ikviena prasīja valsts patriotismu un pats nelokāmi palika uzticīgs Latvijas valstij līdz pat sava darbīgā mūža noslēgumam.”

Piemiņas ceremonijā Rīgas pīlī uzrunu teica ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs, Saeimas priekšsēde Ināra Mūrniece, iekšlietu ministrs Sandis Ģirģens. Vēsturnieks Toms Ķikuts dalībniekus iepazīstināja ar Miķeļa Valtera dzīvesgājumu, politoloģe Rasma Kārklīņa teica noslēguma vārdus. Mūzikālu priekšnesumu sniedza Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskolas zēnu koris diriģentes Ilzes Balodes vadībā.

„Dzimtenē simboliski atgriežas viens no mūsu tautas visu laiku spožākajiem politiskajiem domātājiem, neatkarīgas Latvijas valsts izsapaņotājs un dibinātājs, valstsvīrs un demokrāts, diplomāts, jurists un rakstnieks Miķelis Valters. Viņš un viņa domubiedri nāca ar rietumu demokrātijas garu un nacionālos mērķus aicināja sasniegt demokrātikā, parlamentārā ceļā,” sacīja Saeimas priekšsēde Ināra Mūrniece 23. septembrī, uzrunājot klātesošos pasākumā Rīgas pīlī par godu Miķeļa Valtera pārapbedīšanai Latvijā. Miķelis Valters jau kopš jaunības redzēja Latviju kā neatkarīgu un brīvu valsti. Pirmās Latvijas brīvvalsts politiķis Miķelis Valters un viņa domubiedri Latvijā palīdzēja iedzīvināt Rietu-

sēdis un domes pārstāvji. Iekšlietu ministrija un studentu korporācijas *Fraternitas Lataviensis* nodrošināja godasardzi.

Gatavojoties šim svinīgajam notikumam, Iekšlietu ministrija organizēja Miķeļa Valtera kapavietas labiekārtošanu Rīgas Meža kapos, piemiņas vietas ierīkošanu un pieminekļa izveidošanu un uzstādīšanu. Par atbilstošāko konkursā atzina tēlnieka Valta Barkāna izstrādāto piemiņas ansambla skici. Šā gada 11. augustā Francijā, Nicas pilsētas Austrumu kapsētā, tika veikta M. Valtera ekshumācija, un ar aviosabiedrības *airBaltic* reisu 14. augustā no Nicas pārapbedīšanai Latvijā tika nogādāti Miķeļa Valtera pīšļi. Ārlietu ministrija un Latvijas vēstniecība Francijā ciešā sadarbībā ar Iekšlietu ministriju un M. Valtera radiniekiem 2018. gada sākumā uzsāka darbu pie M. Valtera pārapbedīšanas no Francijas Latvijā. Novērtējot Miķeļa Valtera ieguldījumu Latvijas valsts veidošanā un dibināšanā, kā arī Latvijas un Francijas attiecību attīstībā, 2018. gada 22. martā Nicā notika konference “Latvijas Simtgade Eiropā” (*Un centenaire à l'heure de l'Europe. La Lettonie*). Konference bija viena no Latvijas valsts simtgades Latvijas Ārlietu ministrijas koordinētās publiskās diplomātijas programmas norisēm Francijā, kuŗu organizēja Latvijas vēstniecība Francijā sadarbībā ar Vidusjūras universitātes centru (CUM)

"Austrālijas pavasaris" Cēsīs

2. lpp.

Iepazīsimies – jaunā diasporas vēstniece Elita Gavele

3. lpp.

Franka Gordona un Jura Lorenca komentāri

5. lpp.

Iedvesmojošs stāsts par Venecuēlas latviešiem

6. lpp.

Numura intervijā – Vita Tērauda, 13. Saeimas deputāte

7. lpp.

Piemiņas ceremonijā Rīgas pīlī uzrunu teica ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs

9 770934 67501 8 37

"AUSTRĀLIJAS PAVASARIS" CĒSĪS

"Trimda ir nozīmīga latviešu nācijas daļa ar savu raksturīgu kultūru un mākslu, kas ir latviešu nācijas kultūras un mākslas integrāla sastāvdaļa. Tajā atspoguļojas latviešu vēsturiskā reālitate un vieta pasaulē. Paldies šī centra organizatoriem un entuziastiem, kas to mums saglabā un dara pieejamu! Šī ir vieta, kur domāt..."

Egils Levits, Valsts prezidents,
2020. gada 18. jūnijā"

Izstādes atklāšanā arī tikās tautieši, kas no Austrālijas pārcēlušies uz dzīvi Latvijā. Vidū – PBLA valdes priekšsēde Kristīne Saulīte

Izstādes "Pavasaris Austrālijā" atklāšana pulcēja prāvu skaitu apmeklētāju. PLMC kolekcijā atrodas plašs mākslinieces Lidijas Dombrovskas Larsenas darbu klāsts. (Attēlā) Volde mārš Avens *Jaunās Gaitas* slejās par mākslinieci raksta: "Viņa apceļojusi un izstādījusi 47 personālizstādes Zviedrijā, Beļģijā, Francijā, Itālijā, Spānijā, Latvijā, ASV, Kanadā un beidzot – Austrālijā. Katrā no šīm zemēm Lidija pavadījusi isāku vai garāku laika posmu, studējama. Māksliniecei licies svarīgi satikt ievērojamākos mākslas garus vaigu vaigā. Nezin, vai ir vēl kāds latviešu mākslinieks, kas ticies un runājis ar tādiem mākslas dūžiem kā Anri Matisu (*Henri Matisse*) Zoržu Braku (*George Braque*), Marku Šagālu (*Marc Chagall*), Fernānu Ležē (*Fernand Léger*) kā arī Vasilija Kandinska atraitni un vēl daudziem citiem, kas bijuši tuvi Dombrovskas Larsenas mākslas izjūtai. Par saviem darbiem Lidija Dombrovskā teikusi: "Savās gleznās ietilpinu tekstus, dažādus materiālus un elektroniskas devīzes, kas pastiprina skaņas un kustības piedzīvojumu. Cilvēku uztveri iespaido attēli, kas tiek rādīti uz ekrāna. Dažiem cilvēkiem tas veido priekšstatu par realitāti. Mūsu skatienu aizplivuro putekļu daļiņas, migla un piesārņojums."

Apspriežas PLMC direktors Kārlis Kanderovskis un *Latvieši pasaulē – muzeja un pētniecības centra* vadītāja Marianna Auliciema

Aizvadītajā rudenīgajā sestdienā, 26. septembrī, Cēsīs, Lielā Skolas ielā, kur atrodas PLMC – Pasaules latviešu mākslas centrs, valdija pavasarīgas noskaņas, jo Austrālijā taču sācies pavasaris.

"No pašas pirmās izstādes 2008. gadā Austrālijas mākslinieki ir bagātīgi pārstāvēti PLMC kolekcijā. Pandēmijas laikā rīkot Austrālijas izstādi šķita loģisks solis, plānojot nākamajā gadā PLMC izstāžu programmu bez muitas un citiem sūtīšanas sarežģījumiem. Bet svarīgākais, ir tas, ka Austrālijas latviešu mākslinieku darbi, kas izstādē skatāmi, ir augstas kvalitātes un daudzveidīgi, atspoguļojot globālo mūsdienas mākslu. Izstādē skatāmi darbi, kuņus radījuši 27 Austrālijas mākslinieki.

Ar lielāko skaitu darbu izstādē piedalās Lidija Dombrovskā-Larsena, ka arī Martins Gauja.

Lelde Kalmīte un Kārlis Kanderovskis pēc labi padarīta darba

Izstādes atklāšanas ceremonijas dalībniekiem Centra pagalmā atvasaras saulē bija iespēja baudīt Austrālijas vīnu un Cēsīs jau septiņus gadus dzīvojošā austrālieša Gaja Marskela (*Guy Marskell*) gatavotos steikus

Starp pasaules slavenākajiem Austrāliešu māksliniekiem šodien ir Imants Tillers, kuņam bija liela un iespaidīga personālizstāde Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā 2019. gadā. Kad toreiz rakstīju Imantam Tilleram, lūdzot viņam noziedot kādu darbu PLMC kolekcijai, atklāti sakot, nacerēju saņemt pozitīvu atbildi. Tāpēc bijām tik pateicīgi, kad Imants laipni at-

saucās un noziedoja skaistu darbu, kas ir skatāms pašreizējā izstādē," izstādes atklāšanā teica Centra izstāžu kuratore Lelde Kalmīte, noslēgumā izsakot vēlējumus: "Baudīsim šo izstādi un – domāsim!"

Dainis Mjartāns,
Ligita Kovtuna

Mediju atbalsta fonda
ieguldījums no Latvijas
valsts budžeta līdzekļiem

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Francijas prezidenta vizīte Latvijā

29. un 30. septembrī Latvijā oficiālā vizītē bija ieradies V. E. Francijas Republikas prezidents Emanuels Makrons (*H. E. Emmanuel Macron*) ar kundzi Brižitu Makronu (*Brigitte Macron*). Tā bija pirmā Francijas prezidenta vizīte Latvijā divpusējā formātā kopš prezidenta Žaka Širaka oficiālā apmeklējuma 2001. gadā.

Francijas prezidents Emanuels Makrons

“Latvijas un Francijas divpusējās attiecības jau vēsturiski ir ļoti ciešas un draudzīgas. Francija ir bijusi Latvijas sabiedrotais pirms 100 gadiem Neatkarības karā, Francija atzina Latvijas *de iure* 1921. gadā, un Francija mūsdienās NATO ietvaros ir daudz ieguldījusi Baltijas reģiona drošībā, tāpēc divpusējo attiecību un dialoga stiprināšana starp Latviju un Franciju ir ļoti nozīmīga,” uzsver Valsts prezidenta kancelejas vadītājs Andris Teikmanis.

Valsts prezidents Egils Levits ar Francijas prezidentu Emanuelu Makronu pārrunāja reģiona drošības jautājumus, tai skaitā attiecības ar Krieviju un Baltkrieviju, runāja par Eiropas Savienības nākotni un Eiropas Zaļo kursu, tāpat tika diskutēts par demokrātijas attīstību un sabiedrības iesaisti demokrātijas procesos. Bija plānots pārrunāt arī izaicinājumus dialogā ar sabiedrību, ko rada dezinformācija un sociālo mediju ietekmes nostiprināšanās, kā arī pievērsties jautājumiem par digitālo transformāciju.

Kopīgi pasniedz Valodu balvu

30. septembrī ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs tikās ar Igaunijas ārlietu ministru Urmasu Reinsalu (*Urmas Reinsalu*), kurš Latvijā uzturējās oficiālā vizītē. Ministri pārrunāja Latvijas un Igaunijas divpusējās attiecības un reģionālās sadarbības jautājumus, kā arī situāciju Baltkrievijā. Vizītes laikā abi ministri svinīgā ceremonijā pasniedza ikgadējo Latvijas un Igaunijas Ārlietu ministriju Valodu balvu. Balva par ieguldījumu latviešu un igauņu valodu popularizēšanā tika pasniegta jau vienpadsmito reizi.

Nacionālo bruņoto spēku militāro mācību cikla

“Namejs 2020” ietvaros notika Jūras spēku mācības *Flotex*, kā arī Zemessardzes brigāžu mācības “Zobens”. Šogad Jūras spēku karavīri, sadarbojoties ar Zemessardzes 4. Kurzemes brigādes zemessargiem veica Ostas

teritorijas aizsardzības operāciju un nodrošināja sabiedroto spēku izsēšanos.

Latvija pret Hezbollah teroristu draudiem

25. septembrī Ārlietu ministrijas Divpusējo attiecību direkcijas vadītājam, vēstniekam Ilgvaram Kļavam notika telefonsaruna ar ASV Valsts departamenta terorisma apkarošanas koordinātoru, vēstnieku Neitanu A. Seilsu (*Nathan A. Sales*), lai pārrunātu līdzšinējo sadarbību terorisma apkarošanā. Sarunas laikā I. Kļava uzsvēra, ka Latvija augstu vērtē iespēju sadarboties ar ASV terorisma draudu mazināšanā un starptautiskā terorisma apkarošanā. I. Kļava arī atzina, ka šobrīd Latvijas normatīvie akti ir izstrādāti tā, lai nodrošinātu pilnīgu mūsu starptautisko saistību ievērošanu. Tas attiecas arī uz pasākumiem pret teroristu organizācijām, tostarp *Hezbollah*, kuŗu Latvija uzskata par teroristisku organizāciju.

Atceras Mores kaujas

26. septembrī, aizsardzības ministrs Artis Pabriks un Zemessardzes komandieris brigādes ģenerālis Egils Leščinskis piedalījās Otrā pasaules kara Mores kauju 76. gadskārtas atceres pasākumos Siguldas novada Mores pagastā.

Mores kauju atceres brīdis

Mores kauju mūzejā Zemessardzes 2. Vidzemes brigādes Zemessardzes 27. kājnieku bataljona pārstāvji vadīja diskusiju un viktorīnu skolu jauniešiem “Iepazīsti Mores kaujas...”, kuŗā varēja piedalīties ikviens interesents. Pēc tam notika gājiens no Mores kauju mūzeja līdz Mores kauju piemiņas parkam. Latviešu leģionāru braļu kapos pie Roznēnu ozola notika piemiņas svētbrīdis, godinot kaujās kritušos karavīrus. Svētbrīdi klātesošos uzrunāja Zemessardzes kapelāns majors Raimonds Krasinskis.

Mores kauju piemiņas parkā pasākuma laikā svinīgo solījumu deva 33 jaunsargi no Rīgas un Pierīgas jaunsargu vienībām. Mores kauju piemiņas parkā notika ziedu nolikšana pie piemiņas sienas un Mores kauju varoņa, Pirmās rotas komandiera virsleitnanta Rolanda Kovtunenka piemiņas zīmes.

Militārās mācības Namejs

Nacionālo bruņoto spēku militāro mācību cikla “Namejs 2020” ietvaros notika Jūras spēku mācības *Flotex* kā arī Zemessardzes brigāžu mācības “Zobens”. Šogad Jūras spēku karavīri, sadarbojoties ar Zemessardzes 4. Kurzemes brigādes ze-

messargiem veica Ostas teritorijas aizsardzības operāciju un nodrošināja sabiedroto spēku izsēšanos.

Militārās mācības Namejs

Tiekas ar ASV vēstnieku Latvijā

28. septembrī, aizsardzības ministrs Artis Pabriks tikās ar ASV vēstnieku Latvijā Džonu Kārvailu (*attēlā*), lai pārrunātu reģionālās drošības situāciju, kā arī abu valstu divpusējo sadarbību aizsardzības jomā un NATO ietvaros.

Džons Kārvails

Sadarbība ar ASV ir viena no Latvijas aizsardzības politikas divpusējo attiecību prioritātēm. Kopš 2014. gada ASV bruņotie spēki rotācijas kārtībā uzturas Baltijas valstīs mācību operācijas *Atlantic Resolve* ietvaros, apliecinot ASV nepārtraukto ieguldījumu NATO dalībvalstu kolektīvajā drošībā un veicinot mieru un stabilitāti Baltijas valstīs un Polijā.

Latvijai augstākā brieduma pakāpe e-pārvaldes jomā

Latvija pārliecinoši saglabā pozīcijas ceturtajā vietā kā valsts ar visaugstāko brieduma pakāpi e-pārvaldes jomā, secināts Eiropas Komisijas (EK) ikgadējā e-pārvaldes pētījumā (*eGovernment Benchmark*), kuŗā vērtē Eiropas Savienības dalībvalstu progresu e-pārvaldes attīstībā, izmantojot astoņas dzīves situācijas, lai attēlotu publisko pakalpojumu briedumu Eiropā.

Digitālās transformācijas norise Latvijā novērtēta sekmīgi, starp 36 valstīm Latvijas veiktspēja vērtēta kā ceturttā labākā Eiropas valstu konkurencē ar strauji augošu digitālo pakalpojumu piedāvājumu kopvērtējumu ar lietotāju skaita pieaugumu. *Top 5* veido: Malta, Igaunija, Austrija, Latvija un Dānija. Pētījuma rezultāti uzrāda – Latvijā 78% iestāžu pakalpojumi pilnībā pieejami tiešsaistē, kas nozīmē pieaugumu par 10% divu gadu laikā. E-pārvaldes pētījumā tiek analizētas astoņas dzīves situācijas, kur katrs notikums reprezentē privātpersonas vai juridiskas personas biežāk izmantotos valsts pārvaldes pakalpojumus. Šī gada pētījumā divās dzīves situācijās – uzņēmējdarbībā, maza apmēra prasības sāksnā – Latvija ieguvusi maksimālo punktu skaitu.

Pēta Latvijas prieku ģenētiku

Vilnis Šķipars ir ģenētiķis, kurš pēc studiju beigšanas pievērsās tuberkulozes pētījumiem, bet tagad nonācis līdz prieku ģenētikai. Šobrīd viņš Latvijas Valsts mežzinātnes institūtā “Silava” kopā ar saviem kollegām pēta proteīnu kokos, kas kavē dažādu kaitēkļu augšanu.

Vilnis Šķipars

Veicot pētījumus, izdevies iegūt proteīnu, kas kavē kaitēkļu augšanu. Viņš cer, ka to nākotnē varēs ieviest selekcijas programmā, tādā veidā uzlabojot mežu industrijas izaudzēto koku ģenētisko materiālu un nodrošinot, ka priedes būs izturīgākas pret dažādām slimībām, tajā skaitā sakņu trapes. Šobrīd proteīns vēl jāpēta dziļāk, lai nodrošinātu, ka tas nekaitētu arī, piemēram, labo un nepieciešamo sēņu augšanai.

Rīgas domes pirmā sēde 2. oktobrī

Jaunievēlētās Rīgas domes pirmo sēdi sasauks 2. oktobrī plkst. 10. Pēc tikšanās ar galvaspilsētas domē ievēlēto sarakstu topošo frakciju pārstāvjiem Rīgas pilsētas Vēlēšanu komisijas vadītājs Juris Kokins aģentūrai LETA teica, ka tiks sasaukta domes sēde, kuŗā tiks ievēlēta balsu skaitīšanas komisija un Rīgas domes priekšsēdis. Kā skaidroja Kokins, mēra vēlēšanas ir nedaudz smagnējākas, jo domes priekšsēdis tiek ievēlēts ar vēlēšanu zīmēm. Līdz ar to balsu skaitīšanas komisijai ir mazliet ilgāks darbs. Pēc tam Kokina pilnvaras beigsies un tālāko darba kārtību izlems jaunievēlētie domes deputāti.

Lukašenko nav leģitīms Baltkrievijas prezidents

Latvija neuzskata, ka 23. septembrī veiktā inaugurācijas ceremonija leģitimizē un pilnvaro bijušo Baltkrievijas prezidentu Aleksandru Lukašenko ieņemt prezidenta amatu sesto termiņu, uzsver Latvijas Ārlietu ministrija (ĀM). Kā informēja ĀM preses sekretārs Jānis Beķeris, ĀM uzskata, ka šāds solis tikai padziļina politisko krīzi Baltkrievijā. Nākamā Baltkrievijas prezidentu var izvēlēties tikai Baltkrievijas tauta brīvās un godīgās vēlēšanās starptautisko novērotāju klātbūtnē, uzsver Latvijas ĀM.

Speciālo uzdevumu vēstniece diasporas jautājumos – Elita Gavele

21. septembrī pienākumus sāksusi pildīt Ārlietu ministrijas speciālo uzdevumu vēstniece diasporas jautājumos Elita Gavele.

Elita Gavele

Darbu Ārlietu ministrijā Elita Gavele uzsāka 1991. gadā. No 1991. līdz 2006. gadam strādājusi Latvijas vēstniecībā Lietuvā un Krievijā, kā arī dažādos amatos Ārlietu ministrijas centrālajā aparātā. Vadījusi ārlietu ministra biroju. No 2009. līdz 2011. gadam bija Ārlietu ministrijas Informācijas un sabiedrisko attiecību departamenta direktore. No 2011. līdz 2016. gadam bija Latvijas vēstniece Gruzijā, no 2013. līdz 2016. gadam – nerezidējošā vēstniece Armēnijas Republikā. Pirms stāšanās speciālo uzdevumu vēstnieces amatā bija ārkārtējā un pilnvarotā vēstniece Izraēlas Valstī (2016. – 2020.).

Strādājot vēstniecībā un pildot vēstnieces pienākumus, Elita Gavele vēltījusi lielu uzmanību diasporas jautājumiem un diasporas saikņu stiprināšanai ar Latviju, kā arī latvietības uzturēšanai.

Ziņas īsumā

- Saeimas deputāte **Inese Lībaņa-Egnere** (*Jaunā Vienotība*) vēlas kandidēt uz Satversmes tiesas tiesneša amatu, intervijā Latvijas Radio “Krustpunktā” atzina politikē.

- **Latvijas skolās trūkst vairāki simti pedagogu**, un problēma ir samilzusi tiktāl, ka atsevišķos mācību priekšmetos stundas nemaz nenotiek. Ir pieprasījums pēc skolotājiem, kuŗi strādā nepilnu slodzi. Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) cer, ka problēmu risinās tālāka skolu tīkla sakārtošana.

- ASV Gaisa spēku **stratēģiskie bumbvedēji B-52 Stratofortress** veikuši treniņlidojumus Baltijas jūras reģiona gaisa telpā, lai stiprinātu savstarpējo sadarbību ar citu NATO dalībvalstu iznīcinātājiem un degvielas uzpildes lidmašīnām.

- Saeima 24. septembrī, **apstiprināja jauno Valsts aizsardzības koncepciju**. Valsts aizsardzības koncepcija ir uz militāro draudu analīzes pamata sagatavots dokuments, kuŗā noteikti valsts militārās aizsardzības stratēģiskie pamatprincipi, prioritātes un pasākumi miera, valsts apdraudējuma un kara laikā.

- 23. septembrī, tieslietu ministrs **Jānis Bordāns tikās ar ASV valdības un vēstniecības Latvijā pārstāvjiem**. J. Bordāns: “Saruna notika konstruktīvā gaisotnē un abas puses apsprieda iespējas Latvijai gūt maksimālu labumu no ASV piedāvātās apmācību programmas, kas paredzēta tieslietu sistēmas amatpersonu profesionālās kvalifikācijas celšanai. Ar ASV pusi esam vienprātis par sasniegtajiem rezultātiem.”

(*Turpinājums 4. lpp.*)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

• **Latvijai nevēlamo personu sarakstā** iekļauts Baltkrievijas prezidenta biroja vadītāja vietnieks Andrejs Kuncevičs un prezidenta preses sekretāre Natālija Eismonte, liecina Ārlietu ministrijas (ĀM) publiskotais 101 Baltkrievijas amatpersonas saraksts, kurām noteikts iecelšanas aizliegums Latvijā

• Saeimas Informācijas tehnoloģiju un inovatīvas uzņēmējdarbības apakškomisijas sēdē Reinis Znotiņš un Gatis Eglītis rosināja Latvijas finanču sektora pārstāvjiem nekavējoties rīkoties, lai 12 Baltkrievijas uzņēmumiem pāreja uz Latviju notiktu veiksmīgi un bez birokratiskiem šķēršļiem.

• Sākot ar 2020. gada 28. septembri, personas, kuŗas ierodas vai atgriežas Latvijā, saņems īsziņā informāciju par to, ka, iebraucot Latvijā no ārvalstīm ar augstu Covid-19 risku, obligāti jāievēro pašizolācija un piesardzības pasākumi, un aicinājumu nepakļaut citus inficēšanās riskam.

• Saslimšana ar vīrusu septembrī ir konstatēta kopumā 17 izglītības iestādēs, intervijā TV3 raidījumam "900 sekundes" pastāstīja izglītības un zinātnes ministre Ilga Šuplinska (JKP). Viņa norādīja, ka vīruss skāris divas augstākās izglītības iestādes un divas profesionālās izglītības iestādes. No minētajām 17 jaunās slimības skartajām izglītības iestādēm 11 jau ir atgriezušās ierastajā darba ritmā, norādīja ministre.

• Jūrmalas dome 24. septembrī nolēma dibināt Jūrmalas Aspazijas pamatskolu, reorganizējot Jūrmalas pilsētas Lielupes pamatskolu un Jūrmalas Alternatīvo skolu, aģentūru LETA informēja pašvaldība.

• Latvijas pilsoni Dženiferei Rumpānei Itālijā apcietinājums nomainīts pret mājās arestu, informēja Zaļo un zemnieku savienības (ZZS) valdes priekšsēdis Edgars Tavors.

• Šoruden Liepājā, Valmierā un Jelgavā ar Kultūras ministrijas (KM) piesaistīta Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) finansējumu tiks uzsākti kultūras un dabas objektu atjaunošanas un attīstības projekti, informē ministrijas pārstāve Edīte Matuseviča.

Baltijas Filmu dienas Mīnchenē

Baltijas filmu dienas jau otrreiz Mīnchenes publiku aicina piedzīvot aizraujošus un iespaidīgus stāstus no Igaunijas, Latvijas un Lietuvas. Šī gada filmas ir veltītas vizionāriem un cīnītājiem, kuŗiem ir drosmes būt godīgiem un apliecināt dzīvi.

Aina no filmas "Četri balti krekli".

Festivāls runās par politiskās varas spēlēm un mazajām ikdienas cīņām. Baltijas valstu filmu veidotāji pārsteigs ar netradicionālu un tiešu veidu, kā parādīt neērto patiesību – dažkārt drāmatiski, dažkārt ar humoru. Tiek izrādītas filmas "Mērijas ceļojums" un "Četri balti krekli." (Pēc latviesi.com)

Atplaukst latviešu literārā jaunrade Īrijā

Septembrī trešo gadskārtu atzīmē Īrijas latviešu autoru klubs "Baltie vārti". Tā kontā jau ir kopkrājums "Ieelpot", tikšanās ar Īrijas Rakstnieku savienību, daudzi dzejas lasījumi, tikšanās ar autoriem un citi pasākumi. Kluba mērķis ir gan veicināt literāro jaunradi ārzemēs dzīvojošo latviešu vidū, gan arī popularizēt latviešu literatūru Īrijā. Vairākām latviešu autorēm tieši šī senā feju un burvestību zeme bijusi vieta, kur atplaukt talantam un rast jaunu iedvesmu.

Baltijas valstu kinofestivāls Maskavā

20. septembrī, noslēdzās pirmais Baltijas valstu kinofestivāls/kino nedēļas nogale Krievijas Valsts Tretjakova galerijā, Maskavā. Kopā tika demonstrētas septiņas dažādas filmas no Latvijas, Lietuvas un Igaunijas jaunākajiem kinodarbiem. Festivālā bija skatāmas divas Latvijas Simtgadei veltītas filmas – Annas Vidulejas mākslas filma "Homo Novus" un Ivara Selecka dokumentālā filma "Turpinājums". Pat, ņemot vērā striktos COVID-19 pandēmiju ierobežojošos pasākumus Maskavas pilsētā un Tretjakova galerijā, festivāls tika plaši apmeklēts un uzņēma vairāk nekā 400 viesu. Latvijas filmu dalība tika realizēta sadarbībā ar Latvijas Kino centru un Latvijas Simtgades publiskās diplomātijas programmas ietvaros.

Ievēl VKKF fonda priekšsēdi

Sanākot uz pirmo sēdi jaunajā sastāvā, Valsts kultūrkapitāla fonda (VKKF) padome par fonda padomes priekšsēdi ievēlēja Literatūras nozares ekspertu komisijas priekšsēdi Valtu Ernštreitu, bet par priekšsēdētāja vietnieci – Teātra mākslas nozares ekspertu komisijas priekšsēdi Zani Kreicbergu, informē fonda pārstāve Jana Vērđiņa.

Valts Ernštreits

"Zuzeum" - jauns mākslas centrs Rīgā

10. septembrī ar izstādi "Mēs dzīvosim. Mūsdienu māksla" Zuzānu kolekcijā durvis vērīs Zuzeum, jauns mākslas centrs Rīgā un Zuzānu kolekcijas mājvieta.

2017. gadā dibinātais Zuzeum ir mākslas kolekcionāru un mecenātu Dīnas un Jāņa Zuzānu investīcija Latvijas un visa Baltijas jūras reģiona mākslas infrastruktūrā. Tā dibināšanas mērķis ir Latvijas mākslas popularizēšana starptautiskā kontekstā, radot vietu sarunām un kultūras apmaiņai.

Daugavpils teātrī iestudēta melodrāma "XXL"

Daugavpils teātrī 25. septembrī pirmizrādi piedzīvoja melodrāma "XXL", ko iestudējis režisors Dž. Dž. Džilindžers, aģentūru LETA informēja teātra pārstāve Janīna Ivanova. Pēc Ivanovas sacīta, izrāde ir balstīta amerikāņu dramaturga Nīla Labuta lugā "Resnā cūka", ko tulkojusi Evita Mamaja. Šī luga 2005. gadā saņēma Outer Critics Circle balvu kategorijā "Izcilākā ārpus Brodveja luga" un 2008. gadā tā tika nominēta Lorenas Olivjē teātra balvai kategorijā "Labākā jaunā komēdija".

30. septembrī un 1. oktobrī

Rēzeknes teātrī *Joriks*, pirmizrādi piedzīvos A. Čehova "Kaija". Tā ir dažādu cilvēku likteņi, cerības, sapņi un pāri visam mīlestība – ciešanu un sāpju pilna, formāla un vajadzīga. 21. gadsimta bilingvāla izrāde krievu un latviešu valodā uz mūsu skatuves.

Miris ASV dzīvojošais politologs Jānis Peniķis

Jānis Peniķis

Peniķis dzimis 1933. gada 29. jūlijā Cēsīs, bet pēc nokļūšanas trimdā dzīvojis Indiānas pavalstī ASV. Peniķis Viskonsīnas universitātē ieguvis bakalaura gradu tautsaimniecībā, bet vēlāk arī doktora gradu politoloģijā. Strādājis Indianas universitātē par politoloģijas profesoru. 1993. gadā Peniķis kandidēja 5. Saeimas vēlēšanās no Demokratiskās centra partijas saraksta. 2006. gadā apbalvots ar piektās šķiras Triju zvaigžņu ordeni.

Valsts prezidents Egils Levits izteicis līdzjūtību nelaikā gīmenī: "Izsaku līdzjūtību politologa un dziļā Latvijas patriota Jāņa Peniķa gīmenī, viņu mūžībā pavadot" rakstīts sociālajos tīklos.

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas Kultūras ministrijas budžeta līdzekļiem

VĒSTNICĪBU ZIŅAS

KANADA. 22. septembrī – Baltu vienības dienā uz solidaritātes zibakciju Kanadas Parlamenta pakalnā piekto reizi pulcējās Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Vācijas un citu vēstniecību vadītāji un pārstāvji. Izteikt atbalstu bija ieradusies arī Kanadas NATO Asociācijas, dažādu sabiedrisko organizāciju un baltiešu – latviešu, lietuviešu un igauņu kopienu pārstāvji, lai apliecinātu gan vienotību, gan arī savstarpējo atbalstu. Pasākumā arī šogad piedalījās Kanadas Parlamenta Ziemeļvalstu un Baltijas valstu parlamentārās sadraudzības grupas vadītājs Konservatīvās partijas deputāts, Ēnu kabineta ģimeņu, bērnu un sociālās attīstības ministrs Džeimijš Šmāle (*Jamie Schmale*).

BALTKRIEVIJA. 21. septembrī Latvijas vēstnieks Baltkrievijā E. Semanis kopā ar Austrijas, Francijas, Nīderlandes, Rumānijas un Slovākijas vēstniekiem un diplomātiem no Eiropas Savienības delegācijas Baltkrievijā, Vācijas, Polijas, Šveices, ASV un citām zemēm, klātesot tiesu namā tiesas sēdes laikā Minskā, atbalstīja Mariju Koļešņikovu un Ilju Saleju, kad tika izskatīta advokātu sūdzība par viņu turēšanu apcietinājumā.

Marijas Koļešņikovas tēvs Aleksandrs Koļešņikovs pateicās vēstniekiem un visiem baltkrieviem par atbalstu. Tiesas sēde bija slēgta. Klātesošie gaidīja tiesas lēmumu pie tiesas zāles durvīm gandrīz četras stundas. Tiesa noraidīja aizstāvības sūdzību, līdz ar to Marija Koļešņikova un Ilja Salejs turpina palikt ieslodzījumā. Advokāti tiesas spriedumu plāno pārsūdzēt.

VĀCIJA. 19. septembrī Berlīnē Latvijas vēstniecība rīkoja latviešu diasporas organizāciju Vācijā sanāksmi, kuŗas ietvaros tika pārrunātas diasporas politikas aktuālitātes un nākotnes projekti. Dalībnieki arī papildināja zināšanas digitālajā komunikācijā un piedalījās Lielajā talkā. "Kopš gada sākuma esam sazinājušies tikai digitālā vidē viens ar otru, tomēr personīgu un tiešu domu apmaiņu nekas nevar aizstāt", uzrunājot pasākuma dalībniekus uzsvēra Latvijas vēstniece Vācijā Inga Skujiņa: "Priecājos, ka šodien vēstniecībā pārstāvētas gandrīz visas tautiešu organizācijas Vācijā – tas mums ļaus apmainīties ar vērtīgu pieredzi un strādāt pie kopīgiem un ambicioziem plāniem nākotnē."

GRIEKIJA. 20. septembrī, Atēnās, sanāca kopā kupls skaits tautieši, lai kopīgi ieskandinātu rudens saulgriežus, jeb Miķeļdienu. Jāatzīmē, ka Miķeļdienu Grieķijā kopienā tiek atzīmēta pirmo reizi. Pasākumu ar uzrunām atklāja latviešu draugu kopas Atēnās pārstāves un pasākuma organizatores Alise Vītola un Ingrida Tauriņa, kā arī Latvijas vēstniecības Grieķijā padomnieks Ģirts Jaunzems. Savā runā Ģ. Jaunzems apsveica latviešu draugu kopu ar uzņēmību rīkot pasākumu un izteica gandarījumu par kopu apmeklētāju skaitu, uzsverot cik nozīmīga ir latviešu diasporas aktivitāte, lai saglabātu saikni ar Latviju un latvietību. Savukārt A. Vītola un I. Tauriņa pateicās vēstniecībai par atbalstu un viesiem par atsaucību. Organizatores informēja klātesošos par pasākumiem, kas ir iecerēti nākotnē, kā arī par latviešu draugu kopas svētdienas skoliņas "Jautrie apelsīni" darbības atsākšanu pēc vasaras pārtraukuma. Bērniem, kas apmeklē diasporas skoliņu, tika izdalīti krekliņi ar skoliņas "Jautrie apelsīni" logo.

SOMIJA. 25. septembrī Latvijas vēstniecība Helsinkos sadarbībā ar Latvijas Investīciju un attīstības aģentūru rīkoja Lībiešu krasta (*Līvōd rānda*) tūrismam veltītu pasākumu nozares profesionāļiem un interesentiem. Sarīkojumā piedalījās 17 Somijas tūroperatori un plašsaziņas līdzekļu pārstāvji. Ievadvārdus sacīja Latvijas vēstniece Somijā Kristīne Našeniece, uzsverot somu un latviešu vienojošo tuvumu caur lībiešu valodu un kultūru un aicinot apceļot Lībiešu krastu. Latvijas Universitātes Lībiešu institūta vadītājs Valts Ernštreits stāstīja par lībiešu mantojumu Latvijas kultūrtelpā, savukārt *Estravel Latvia* vadītāja Anta Jokste runāja par konkrētiem Latvijas etniskā un kultūras mantojuma izziņas piedāvājumiem.

Pasākuma dalībniekus cienāja "Valtera restorāns" ar īpašu piedāvājumu no Kurzemes virtuves.

Ziņas sakopojis P. Karlsons

LAIKU UN VIETU MIJĀS

FRANKS
GORDONS

Divi interneta mediji kļuvuši īpaši aktuāli tieši mūsdienās, kad saasinās Rietumu un Krievijas pretstāve informācijas (un dezinformācijas) laukā.

Jo izcils medijs šai jomā ar intriģējošo nosaukumu “Meduza” vēsti Krievijai no Rīgas, kur tas radis drošu patvērumu demokrātiskā un tiesiskā valstī – Latvijā.

“Meduza” te darbojas kopš 2014. gada oktobra un, jāatzīst, visai sekmīgi, krievu valodā informējot Krievijas Federācijas iedzīvotājus par to, kas norit pasaulē un īpaši viņu pašu zemē. Gods un slava te pienākas šī medija dibinātājam – Gaļinai Timčenko, kuŗa ar vairākiem Maskavas ziņu portāla *lenta.ru* žurnālistiem, protestējot pret šīs

vietnes prokremlisko kursa maiņu, aizgāja un apmetās Rīgā, kur apstākļi ļauj godīgi informēt.

Gaļinas Timčenko partneris kompānijā *Amond & Smith Ltd.* ir Sergejs Nazarenko. “Meduza” saņem atbalstu arī no “*European Endowment for Democracy*”. Gaļina Timčenko pašreiz ir “Meduzas” izdevēja un direktore. Kopš 2016. gada janvāra galvenais redaktors ir viņas vietnieks Ivans Kolpakovs.

Zīmīgi, ka “Meduza” piedāvāja vairākiem krievvalodīgiem Latvijas žurnālistiem pievienoties šī medija saimei, taču atsauce bija niecīga, un izrādījās, ka viņi slikti orientējas Krievijas problematikā...

“Meduzai” ir korespondentu tīkls pašā Krievijā, un Kremļa

varas iestādes visādi mēģina traucēt viņu profesionālo žurnālista darbu. Tā, piemēram, 2018. gada jūnijā tika apcietināts “Meduzas” korespondents Maskavā Ivans Golunovs, kuŗu apsūdzēja narkotisko vielu glābšanā, par ko draudēja ilgš cietumsods. Pasaule – un Krievijas brīvdomīgās aprindās – sacēlās sašutuma vētra, un apmulsušais Putins bija spiests likt atlaist Gulunovu brīvībā... un sodīt dažus policijas dūzus par “pārmērīgu centību”.

“Meduza” turpina informēt Krievijas iedzīvotājus gan par Alekseja Navalņija saindēšanas peripetijām, gan par baltkrievu protestiem pret Lukašenko režīmu.

Un ja nu runa ir par Baltkrieviju, gods un slava te pienākas

“Meduza” un NEXTA: no patvēruma – savām tautām

22 gadus vecajam baltkrievu žurnālistam Stefanam Putilo (Svetlovam), kuŗš bija spiests rast patvērumu Polijā. Stefans Putilo izveidoja, var teikt, fantastisku telegramkanalu un *youtube* portālu ar tāpat oriģinālu nosaukumu NEXTA (baltkrievu valodā “nehta” nozīmē “kāds”). Varšavā NEXTA redakcijas mitekļis tiek stingri apsargāts, un kāds ducis šī medija darbinieku – visi gados jauni Baltkrievijas pilsoņi – daļēji raksta ar segvārdiem – Jans, Katja u.tml.

NEXTA panākumi ir spīdoši: abiem Putilo kanāliem – telegramkanalam un *youtube* – tagad ir četri miljoni (!) abonentu – valstī ar 9,5 miljoniem (ieskaitot bērnu) iedzīvotāju.

Pārfrazējot Leņinu, var teikt, ka NEXTA ir ne tikai kolektīvs aģitators, bet arī kolektīvs organizators, palīdzot koordinēt protesta kustību – gājienus, mītiņus, piketus Minskā, Grodņā un citās pilsētās. Nupat NEXTA solījās publicēt 1000 Lukašenko režīma drošībnieku vārdus, ja represijas netiks partrauktas. Jau 2019. gada oktobrī NEXTA filmā “Lukašenko. Krimināli materiāli” (*youtube*) bija milzīgi panākumi: to noskatījās trīs miljoni baltkrievu.

Ir tāds romiešu teiciens - *sine ira et studio*, t.i. bez niknuma un kaisles. Taču šai gadījumā ir pamatotas dusmas, ir saprotama kaisle, ir brīvais vārds no patvēruma.

JURIS
LORENCIS

Nesen kāds trimdas latvietis, kuŗš nu jau krietnu laiku dzīvo Latvijā, man atsūtīja interesantu norādi internetā. “Uzmet acis, paskaties, kā attīstās Igaunija! Kur ir Lietuva un Latvija, kur Ukraina un Krievija. Un kas notiek ar Ameriku.” Ieteiktā saite ved uz domnīcas “*Social Progress Imperative*” mājaslapu www.socialprogress.org, kur publicēts jaunākais pētījums par pasaules valstu salīdzinošo attīstību. “*Social Progress Imperative*” ir 2012. gadā dibināta, ASV bāzēta nevalstiskā organizācija, kas iedvesmojusies no pazīstamu ekonomistu, Nobela prēmijas laureātu Duglasa Nortā (*Douglas North*), Amartijas Senā (*Amartya Sen*) un Jozefa Štiglica (*Joseph Stiglitz*) idejām. Šie pētnieki uzskata, ka, izvērtējot valstu attīstības līmeni, nepieciešams izmantot ne vien ekonomiskos datus (iekšzemes kopprodukta lielums, tā pieauguma tempi, vidējā alga utt.), bet arī citus labklājību un dzīves kvalitāti raksturojošus lielumus. Piemēram, pārtikas, mājokļa, veselības aprūpes un izglītības pieejamība, brīvība, līdztiesība, dzīve bez korupcijas, drošība, ekoloģija, dzīves ilgums. Pētījumā publicēti dati par 163 pasaules valstīm. Saraksta sākumā ar 92, 7 punktiem atrodas Norvēģija. Tālāk seko Dānija, Somija, Jaunzēlande, Zviedrija, Šveice, Kanada, Austrālija, Islande, Nīderlande, Vācija un Īrija. Sarakstu noslēdz Somālija, Eritreja, Centrālāfrikas Republika, Čada un Dienvidsudāna, kuŗai pētnieki devuši vien 31 punktu. Saprotams, šo “punktu” lielums ir visai nosacīts. Daudz svarīgākas ir valstu savstarpējās attiecības, to vieta rindas kārtībā un izmai-

ņas gadu gaitā. Un te mēs varam ievērot vairākas interesantas lietas. Izrādās, “*Social Progress Imperative*” eksperti uzskata, ka Igaunija šobrīd ir attīstītāka valsts par ASV! Lūk, dažu valstu pozīcijas: Igaunija (87, 3 punkti, 24. vieta), ASV (85, 7 punkti, 28. vieta), Lietuva (84 punkti, 32. vieta), Latvija (83, 2 punkti, 35. vieta). Pārējās bijušajās padomju impērijā iekļautās zemes atrodas tālu iepakā.

Vai Igaunijas, Lietuvas un Latvijas salīdzinoši augstās vietas ir pārsteigums? Nebūt ne! Saskaņā ar “*The Freedom House*” (dibināta 1941. gadā, mītne atrodas ASV galvaspilsētā Vašingtonā) jaunākajiem datiem, kas pieejami tās mājaslapā (freedomhouse.org/countries/freedom-world/scores), visās trīs Baltijas valstīs esot vairāk brīvības un demokrātijas nekā ASV. Bet demokrātija, kā mēdz teikt, ir relatīva lieta. Kas vienam ir demokrātija, tas otram izskatās pēc anarchijas un chaosa. Kas vienam autoritārs režīms, citam elementāra kārtības ieviešana. Man kā fiziķim tuvāki ir eksakti lielumi. Viens no tādiem ir nauda. Saskaņā ar Starptautiskā valūtas fonda datiem, visbagātākā pasaules valsts patlaban ir Katarā. Tās iekšzemes kopprodukts, rēķināts uz vienu iedzīvotāju pēc pirktspējas paritātes (*Purchasing Power Parity*), 2020. gadā būs 139 000 tā saucamo starptautisko ASV dolaru (*US international dollars*). Un tomēr “*Social Progress Imperative*” pasaules valstu attīstības reitingā Katarai dod tikai 81. vietu. Iespējams, vēl objektīvāks dzīves kvalitātes rādītājs ir cilvēka dzīves ilgums. ASV bāzētā pētnieku grupa “*Worldometer*” prog-

nozē (www.worldometers.info), ka visaugstākais dzīves ilgums 2020. gadā sagaidāms Honkongā un Japānā – 85 gadi. Seko Makao, Singapūra, Itālija un Spānija (84). Visai neparasti cipari, ja ievēro faktu, ka daudzi Honkongas iedzīvotāji dzīvo vien dažus kvadrātmetru lielos dzīvokļos, kas vairāk atgādina palielu drēbju skapi nekā cilvēka mājokli, bet spāņu un italiešu ikdienu nav iedomājama bez vīna. Citi mūs interesējoši skaitļi: Polija un Igaunija – 79, Lietuva un Latvija – 76, Baltkrievija – 75, Krievija un Ukraina – 73. Interesanti, ka ASV un Kubā cilvēki dzīvo vidēji vienlīdz ilgi – 79 gadus. Vēl viens apliecinājums tam, ka ne vienmēr nauda ir sinonīms labklājībai un dzīves kvalitātei.

Pārdomām vēl daži skaitļi. Sagaidāms, ka nacionālais kopprodukts uz vienu iedzīvotāju pēc pirktspējas paritātes 2020. gadā būs: ASV – 67 000, Lietuva – 39 000, Igaunijā – 38 000, Latvijā – 33 000, Krievijā – 31 000, Baltkrievijā – 21 000, Ukrainā – 10 000 ASV dolaru. Tātad vismaz ekonomiskā ziņā Lietuva kļuvusi par Baltijas līderi. Šo faktu aptumšo bēdīgā patiesība, ka katoliskā Lietuva ir pasaules rekordiste pašnāvību skaita ziņā. Šeit gada laikā no katriem 100 000 iedzīvotājiem brīvprātīgi no dzīves aiziet 32 cilvēki, seko Krievija ar 31 pašnāvnieku. Diemžēl arī Latvijai šis rādītājs ir visai augsts – 21, kas mūs ierindo 10. vietā pasaulē. Vēl kāds interesants rezultāts – kā liecina “Gallup” pētījums par reliģijas nozīmi dažādu valstu iedzīvotāju dzīvē, tad “visneticīgākā” pasaules valsts ir Igaunija. Tikai 16% igauņu uzskata,

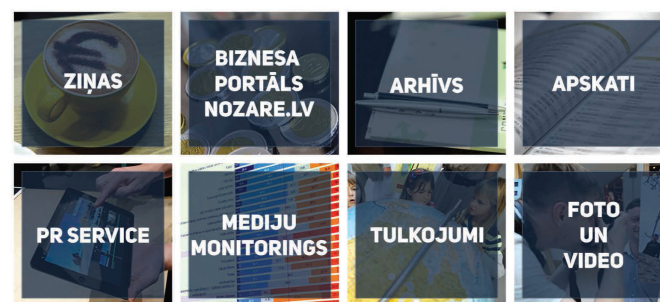
ka reliģija “ir svarīga”. Līdzīgi domā zviedri, dāņi, čechi un norvēģi. Latvijā reliģija ir svarīga ap 39 % iedzīvotāju, Lietuvā – 42 %, ASV – 69 %.

Neraugoties uz visām nebūšanām un problēmām, Latvijai un pārējām Baltijas valstīm ir izdevies atrauties no bijušās PSRS telpas ne tikai politiski, bet arī visos svarīgākajos labklājības un attīstības rādītājos. Lieliska atbilde vaimanātāju korim, kuŗi dzied: “Latvijā viss ir slikti, te jau nekā nebūs!” Man ir savs skaidrojums šim nepamatotajam pesimismam – jo mēs sevi nemiļīgi salīdzinām ar tuvākajiem Rietumu kaimiņiem, ar Skandināviju. Bet Dānijā, Norvēģijā, Somijā un Zviedrijā valda pasaules augstākie standarti teju visās dzīves jomās. Var tikai iztēloties, kāda šodien izskatītos Latvija, ja nebūtu Hitlera-Staļina pakta un padomju okupācijas 1940. gadā. Tolaik mēs bijām vienā līmenī ar Somiju. Lai arī šodien atpaliēkam, mūsu izvēlētie orientieri ir pareizi.

Bet ir vēl viens kritērijs, un tas

ir svarīgs tieši man. Es to nosauktu par “interesantumu”. Visgarlaicīgākās vietas uz pasaules, kur man nācies būt, ir Zviedrija, Somija un Dānija. Savukārt visinteresantākās – Indija, Etiopija, Gana, Togo, Jemena. Tātad zemes, kas atrodas teju vai visu attīstības un labklājības indeksu pašā lejasgalā. Protams, tas ir mans subjektīvais viedoklis. Un tomēr vietā ir jautājums – vai attīstība un labklājība vienlaikus nav sinonīms garlaicībai? Vai tā ir savdabīga maksa par iekļūšanu izredzēto zemju klubā, kas neparādās avižu virsrakstos? Ne velti saka – “*no news is good news*”. Atliek vien dzīvot ar pārliecību, ka attīstoties Latvija spēs saglabāt savu nacionālo savdabību, neizšķīstot globalizācijas kausējama katlā. Pagaidām mums tas izdodas.

Mediju atbalsta fonda
ieguldījums no Latvijas
valsts budžeta līdzekļiem

LETA
nacionālā informācijas aģentūra

Marijas iela 2, Rīga, LV – 1502

marketing@leta.lv

+371 – 672 225 09

www.leta.lv

PĒTERIS
BOLŠAITIS

Nule iznākusi grāmata "Nepārtraukušie" ir vairāk nekā stāsts par reti veiksmīgu latviešu ģimeni. Tā ir reizē epopeja par latviešu trimdinieku likteņiem, sākot ar Latvijas pirmajiem neatkarības laikiem, cauri okupācijām, kaņam un bēgļu gaitām, līdz interesantam, ar sekmēm vaiņagotam noslēgumam tālajā Venecuēlā. Turklāt šim interesantajam stāstam ir arī turpinājums mūsdienu Latvijā: Vītola fonds un Likteņdārzs ir Viļa un Valentīnas dēla Viļa Anša uz atjaunoto Latviju atvestais Vītola mantojums.

Stāsta centrālā persona Vilis Vītols bija cilvēks, kas – kā reti kuŗš – sevi apvienoja trīs ļoti vērtīgas īpašības: lielas tirgotāja spējas, nelokāmu patriotismu un ļoti sirsnīgu raksturu. Un, kā

Vilis un Valentīna. Ģimenes archīva foto

Vītoli ģimene grāmatas atvēršanas svētkos Latvijas Nacionālajā bibliotēkā. No kreisās: Viļa un Martas Vītoli meitas Kristīnes Klišānes znots Karloss Baute (Carlos Baute), Kristīnes Klišānes meita Astrīda Klišāne, Marta Vītola, Martai Vītoli aiz muguras dēla Viļa Vītola (juniora) meita Andrea Vītola, meita Kristīne Klišāne, Vilis Vītols, Viļa Vītola (juniora) sieva Karolīna Vītola, aiz muguras Vilis Vītols (juniors), meita Māra Hrgetiča, Viļa Vītola (juniora) dēls Vilis Andrejs Vītols, Kristīnes Klišānes dēls Jānis Klišāns, Kristīnes Klišānes vīrs Leopoldo Klišāns, Māras Hrgetičas dēls Kristians Hrgetičs-Vītols // Foto: Inese Austruma

mēdz teikt, aiz katra veiksmīga vīra stāv gudra sieva, kāda nepašaubāmi bijusi Valentīna Vītola.

Grāmatas autors Edžus Vējiņš ļoti veiksmīgi savīknējis dokumentus, vēstules, nostāstus, anekdotes un daudz jo daudz attēlus, kas stāstījumam piedod gandrīz vai romāna noskaņu.

Viscauri stāstam iezīmējās Viļa Vītola unikālās raksturīpašības, kas varētu iedvesmot vienu otru jaunu cilvēku, kas cer uz sekmīgu dzīvi – kā pelnot naudu, tā dāsni daloties un balstot plašāko sabiedrību.

Viens no Viļa Vītola lēmumiem, kas, manuprāt, īpaši labi raksturo viņa domāšanas un rīcības veidu, ir izlasāma par viņa gaitām 1945. gadā, kad Vilis Vītols kā brīvprātīgais bija iestājies Latviešu leģionā un kā apakšvirsnieks dienēja 15. divīzijā. Te citāts no grāmatas:

"1945. gada sākumā Rietumprūsijā risinājās smagas atkāpšanās kaujas. Aprīlī tika saņem-

ta virspavēlniecības pavēle no 15. divīzijas izveidot kaujas spēju pulku trīs bataljonu sastāvā. Vāciešu nodoms bija iesaistīt pulku Berlīnes aizstāvēšanā. Saprotot, ka palikšana Berlīnē ir bezcerīga, pulka komandieris pulkvedis Janums izlēma patvaļīgi ar savu pulku doties rietumu virzienā, apejot Berlīni no dienvidiem. ... (Vilim) tika dots uzdevums izvest viegli ievainotu latviešu kaņavīru grupu no apļenkuma uz sabiedroto fronti, nekritot padomju armijas gūstā. ... viņi pārvietojās, līdz nonāca Flensburgā pie Baltijas jūras, netālu no Dānijas robežas. Flensburgā viņi uzzināja, ka Vācija ir kapitulējusi un kaņš beidzies. Kā kapitulējušās armijas militārpersonām grupai bija jāpadodas gūstā. Taču Vilis nekad neklāusīja viņa izpratnē muļķīgām pavēlēm. Viņš vienmēr rīkojās tā, kā pats uzskatīja par pareizu. Pēc nostāstiem, saviem kaņavīriem Vilis bija teicis apmēram šādus vārdus: "Nekādā

gūstā mēs neiesim! Dabūsim civilās drēbes, izklīdīsim pa Vāciju, un cauri."

Šāda neatkarīga domāšana iezīmējās arī turpmākajos Viļa Vītola lēmumos un rīcībās: ražīgā tirdznieciskā darbībā Eslingenas bēgļu nometnē un došanās uz Venecuēlu, kur viņš saskatīja vislabākās izaugsmes iespējas: lielas dabas bagātības un reizē trūcības pazīmes – daudz kazu! Venecuēla, kam bija visai liberāla iecelšanas politika, pretēji anglosakšu valstīm, pie sevis aicināja izglītus cilvēkus, veicināja mazās, bet ļoti aktīvās un labi ieredzētās Venecuēlas latviešu kolonijas izveidošanos. Vilis un Valentīna Vītoli, un vēlāk viņu dēls Vilis Ansis top par šīs kopienas vadošām personām.

Vilis Ansis ir otra veiksmes stāsta atslēgas persona. Ieguvis būvzinātnes diplomu un atbilstošu profesionālu pieredzi, viņš ļoti izdevīgā brīdī kopā ar tēvu nodibina būvfirmu, kas ātri izaug par vienu no lielākajām

"Nepārtraukušie"

Stāsts par Vītoli ģimeni un Venecuēlas latviešiem

Grāmatas atklāšanā. Pa labi – Viļa Anša un Martas Vītoli meita Māra // Foto: Inese Austruma

Grāmatas autors Edžus Vējiņš (pa kreisi) kopā ar Martu un Vili Ansi Vītoliem pie akadēmiskā talāra, kur uz zīmītēm virsū to Venecuēlas latviešu vārdi, kas beiguši universitātes. Vairāk lasiet grāmatā!

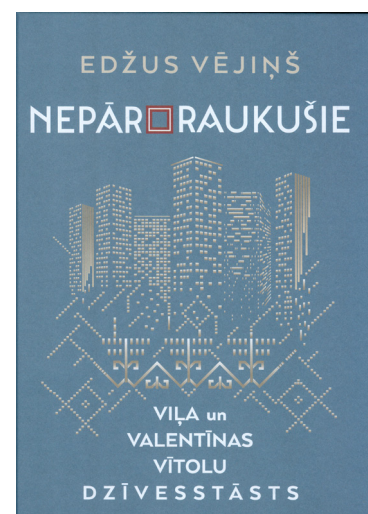
Venecuēlā. Viļa Anša tehniskās zināšanas un tēva tirgotāja prasme veidoja veiksmīgu tandemu, kuŗa sekmes ir pašas par sevi interesants stāsts, jo arī piesaistīja un vienoja vietējo latviešu sabiedrību.

Arī Valentīnas Vītolas stāsts ir uzmundrinošs. Palīdzējusi savam vīram grūtajos gados, kad ar maziem ienākumiem jāpalīdz dēliem izstudēt, Valentīna, jau sasniegusi brieduma gadus, no jauna iegūst zinātnisku gradu un iesaistās darbā Venecuēlas galvenajā pētniecības institūtā. Būdama ilggadīga draudzes dāmu komitejas priekšsēde, viņa kopā ar vīru un dēlu saliedē un balsta Venecuēlas latviešu sabiedrību.

Vilim Vītolam nepiepildās sapnis atgriezties dzimtenē, viņš mirst 1984. gadā. Toties viņa sapni īsteno Vilis Ansis, kuŗš kopā ar ģimeni atgriežas Latvijā, pārved tēva mantojumu, viņu idejas un karstākās vēlēšanās, kļūstot par vienu no atjaunotās valsts ievērojamākajiem balstiem. Savukārt Valentīna savai korporācijai uzdāvāja konventa dzīvokli Rīgā.

Tikai retais tā, kā Vītoli ģimene, ir tik pilnīgi atsaucies uz Amerikas prezidenta Džona Kenedija slavenu aicinājumu: "Nejautā, ko tava valsts var darīt tevis labā, bet gan, ko tu vari darīt tavas valsts (un tautas) labā!"

JAUNA GRĀMATA!

Edžus Vējiņš.

"Nepārtraukušie"

Viļa un Valentīnas Vītoli dzīvesstāsts. – Rīgā, 334. lpp.

"Šo grāmatu arī pavisam nopietni iesaku izlasīt kā mācību grāmatu tiem, kas studē mārketingu un menedžmentu, jeb kā man patik teikt, "studē par miljonāriem". Prof. Pēteris Bolšaitis

Grāmatu var iegādāties Latvijas Nacionālās bibliotēkas grāmatu galdā. Drīzumā – Latvijas grāmatveikalos.

Domāt par Latviju, strādāt Latvijai

13. Saeimas deputāte Vita Anda Tērauda intervijā Sallijai Benfeldei

Ekonomiste un politiķe, pirmā ministre sievietē Latvijā un tagad 13. Saeimas deputāte un Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas Mediju politikas apakškomisijas priekšsēde Vita Tērauda ir dzimusi Amerikā, ieguvusi bakalaura gradu starptautiskajās attiecībās Amerikas Universitātē (*American University*) un maģistra gradu Džona Hopkina Universitātē starptautiskajā ekonomikā un PSRS politikā. Vita aktīvi darbojas ASV trimdas latviešu organizācijās – Amerikas Latviešu apvienībā (ALA) un Amerikas latviešu jaunatnes apvienībā (ALJA), un 1986. gadā tika ievēlēta par ALJA priekšsēdi.

Darba gaitas Vita sāka kā žurnāliste radiostacijā "Amerikas Balss" Vašingtonā, bet pirms trīsdesmit gadiem pārcēlās uz dzīvi Latvijā. Pēc neatkarības atgūšanas kā konsultante sāka darbu Ministru Kabineta Ārējo ekonomisko sakaru departamentā, pēc tam bija Ārlietu ministrijas Arvalstu palīdzības koordinācijas departamenta direktore, tad Valsts reformu ministrijas valsts sekretāre. 1994. gadā Vita kļuva par Valsts reformu ministri. Vēlāk Vita iesaistījās nevalstiskā sektora darbā – piemēram, bija gan "Sorosa fonds-Latvija" izpilddirektore, gan politikas pētniecības centra "Providus" viena no dibinātājiem un vadītāja.

Kādēļ pārcēlāties uz Latviju? Dzīve Amerikā droši vien nebija slikta?

Nē, dzīve toreiz nebija slikta, bet arī Amerikā visa mana dzīve saistījās ar Latviju un tās neatkarību. Kad Latvijā situācija sāka mainīties – ar Gorbačovu, ar *atkusni*, ar aktīvāku pilsonisko sabiedrību, bija skaidrs, ka man jābūt Latvijā. Ieguvu maģistra gradu un nolēmu, ka uz kādu brīdi došos uz Latviju. Tas brīdis tagad ir ieildzis trīsdesmit gadus (*smejas*).

Jūsu vecākiem vienmēr Latvijā ļoti rūpēja – vai var teikt, ka tas ir viņu nopelns, ka esat Latvijā?

Jā, bet gribu teikt, ka tas ir visas tās paaudzes nopelns, kuŗa, dzīvodama Amerikā, uzbūvēja paralēlu latviešu sabiedrību. Tā deva iespēju nedēļas nogalēs iet latviešu skolīnās, vasaras pavadīt latviešu vidusskolās, uzbūvēja Mīnsteres latviešu ģimnaziju vai Latvijas studiju centru Kalamazū, Mičiganā. Tas savukārt deva man iespēju saglabāt latvisko identitāti, valodu un degsmi sirdī.

Jūsu māte ļoti aktīvi darbojās latviešu organizācijās?

Jā, daudzus gadus viņa bija Amerikas latviešu apvienības ģenerālsēkretāre. Viens no maniem pirmajiem "algotajiem" darbiem no mammas puses bija locīt lapiņas un likt aploksnēs un aizlīmēt. Toreiz interneta taču vēl nebija, saziņa ar visiem apvienības biedriem notika ar vēstulēm, ko sūtīja pa pastu. Kādam tie aplokšņu tūkstoši bija jāgatavo sūtīšanai, un mamma šo darbiņu nesa uz mājām un uzticēja mums, bērniem.

Abi vecāki bija arī aktīvi studentu korporāciju dzīvē, tēvs

trenēja latviešu meiteņu volejbola komandu, abi bija arī draudzes locekļi.

Esmu dzirdējusi dažu labu leģendu par jūsu darbošanos – manifestācijas, pat piketi ar iecementētām kājām...

Es pati nebiju iecementēta betonā, bet palīdzēju šīs akcijas organizēšanā – palīdzēju iebetonēt savus draugus un viņus aizvest līdz Padomju Savienības vēstniecībai. Latviešu jauniešiem bija ļoti daudz dažādu politisku akciju, kuŗu mērķis bija atgādināt sabiedrībai, it īpaši Amerikas ārpolitikas veidotājiem, ka ir tāda Latvija, ka tā ir okupēta. Ik pa laikam bija jāatgādina, ka tas cilvēkiem Amerikā joprojām rūp. Mums bija radoša pieeja šiem pasākumiem, tas bija svarīgi, jo Vašingtona ir vietam, kur katru dienu notiek politiskas demonstrācijas, kāds pie Baltā nama pret kaut ko protestē, kādam ir savs vēstījums. Mums bija jānodrošina, ka visā šajā "korī" tieši Latvijas balss izskan un ir dzirdama. Pasākums ar cilvēkiem, kuŗu kājas ir iebetonētas, izraisīja plašu rezonansi, to aprakstīja prese, bija fotogrāfijas laikrakstos. Politisko demonstrāciju bija ļoti daudz, vēl pirms iebetonēšanās par ierastu lietu bija kļuvusi piekēdēšanās pie Padomju vēstniecības vārtiem. Rīkojām demonstrācijas Vašingtonas parkos, kur mēs simboliski pakārāmies, simbolizējot politiešlodzītos Padomju Savienībā.

Ko jūsuprāt šodien Latvijas labā var darīt, piemēram, Amerikas diaspora, protams, ārpus valodas un kultūras saglabāšanas?

Vienmēr ir svarīgi būt politiski aktīvam savā mītnes zemē, zināt, kas notiek un censties saprast, kā virzīt Amerikas politiku, lai tā būtu labs atbalsts Latvijai. Iespēju ir bijis daudz, un trimdas latviešu sabiedrība ir daudz darījusi – piemēram, liels atbalsts, lai panāktu, ka Latvija iestājas NATO. Tas bija ļoti liels darbs, kas tika izdarīts, par spīti tam, ka Latvija ir maza valsts, kas robežojas ar Krieviju. Tagad ir ļoti svarīgi turpināt uzsvērt, ka NATO aliance joprojām ir ļoti nozīmīga Latvijai un Baltijai, jo Amerikas publiskajā domā mēdz izskanēt, ka tā ir savu laiku nodzīvojusi. Ir jāuztur publiskais viedoklis, ka NATO ir ļoti svarīga starptautiskās drošības daļa, un Latvijas drošībai tas arī ir būtiski.

Vai diaspora var ietekmēt tos procesus, kas šobrīd notiek Amerikā un kuŗi liek ļoti bažīties? Protams, vēlēšanās katram ir sava balss, bet vai ar to pietiek?

Svarīgi ir ar savu balsi piedalīties vēlēšanās, bet ir arī jādomā un jārunā, jāsaprot, kas ir labākais Latvijas interesēm. Protams, katrs var nonākt pie saviem secinājumiem, piemēram, Amerikas prezidenta vēlēšanās, bet ir svarīgi, ka balss izskan. Un tikpat svarīgi ir sarunāties par šiem jautājumiem savā starpā. Amerikas sabiedrībā ir notikusi polarizācija, un tas ir apturējis dialogu. Būtu ļoti žēl, ja dialogs starp dažādiem viedok-

ļiem aplukstu arī diasporas sabiedrībā.

Atgriežoties nu jau tālajos deviņdesmitajos – atbraucāt uz Latviju ar vēlmi palīdzēt, sākt strādāt valsts pārvaldē. Vai tas nebija grūti, jo vismaz šodien pastāv uzskats, ka to nevar izdarīt bez kādas partijas atbalsta.

Partiju tolaik vēl nemaz nebija! Svarīga bija Latvijas neatkarības atgūšana, visi to gribēja un tas bija galvenais un nevis sarunas par to, kādu veidosim Latviju pēc neatkarības atgūšanas un kādas par-

bija piemērota – aizgāju vadīt Sorosa fondu.

Par Sorosa fondu jums droši vien nācies dzirdēt ļoti daudz pārmetumu.

Sorosa fonda darbība tiešām Latvijā tikusi vērtēta dažādi. Manuprāt, tās iespējas, ko deva finansējums caur Sorosa fondu, ir bijušas neatsveramas Latvijas demokrātijas attīstībā. Pretestība radās tajā brīdī, kad eiropiskas, atvērtas, demokrātiskas nostādes un principi sāka traucēt tiem, kuŗiem atvērtība, pretkorupcija

Vita Anda Tērauda: "Tagad ir ļoti svarīgi turpināt uzsvērt, ka NATO aliance joprojām ir ļoti nozīmīga Latvijai un Baltijai, jo Amerikas publiskajā domā mēdz izskanēt, ka tā ir savu laiku nodzīvojusi. Ir jāuztur publiskais viedoklis, ka NATO ir ļoti svarīga starptautiskās drošības daļa, un Latvijas drošībai tas arī ir būtiski."

tijas būs. Es atradu sev, ja tā var teikt, pielietojumu, strādājot izpildvarā. Sākumā strādāju ārējo ekonomisko sakaru jautājumos, tad Ārlietu ministrijā ar ārzemju palīdzības plūsmu, kas bija ļoti liela, vēlāk pārgāju uz Valsts reformu ministriju, kuŗas uzdevums bija pārveidot valsts pārvaldi no Padomju Savienības šablona uz tādu, kas atbilst demokrātiskai valstij. Tā pagāja vēl daži gadi, partiju jautājums kļuva aktuāls, piedalījās tagad vairs neesošās partijas "Latvijas ceļš" dibināšanā. Tur saskatīju gan kursu uz Eiropu, gan demokrātisko vērtību stīgu, liberālās, individa vērtības.

Tad aizgājāt no partijas. Kādēļ?

Es aizgāju no partijas, jo tā sāka zaudēt savu ideālismu, sāka dominēt aizvien konservatīvākas vēsmas. Turklāt aizgāju strādāt uz vietu, kur partijas piederība ne-

un demokrātija nebija vajadzīga. Sākās ļoti plaša kampaņa pret fondu, tā sākās aptuveni gadu vēlāk, kā tas notika Ukrainā un Krievijā. Latvijā tas notika ļoti līdzīgi, bet nedaudz vēlāk. Domāju, ka tas bija ļoti ērts veids, kā cīnīties pret Eiropas vērtībām, nesaucot Eiropu vārdā. Tas notika gadiem, un tas ir atstājis pēdas. Mana pieredze liecina – ja nerunā par Sorosu, bet runā par konkrētām lietām, kas tika izdarītas, tad saruna ļoti mainās – vai runājam par pirmajiem interneta piekļuves punktiem Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, vai mācību literatūru, kas tika financēta un publicēta, vai runājam par studiju stipendijām jauniešiem, grāmatu izdošanu, atbalstu nevalstiskajām organizācijām. Tās ir darbības, ko cilvēki novērtē ļoti augstu.

Vēlāk turpinājāt darbu nevalstiskajās organizācijās?

Jā, mēs nodibinājām politikas pētniecības centru "Providus" – pievērsšanās politikas pētniecībai sākās no vienas Sorosa fonda programmas, kas mēģināja celt politisko lēmumu pieņemšanas kvalitāti Latvijā un celt to ar ekspertīzes palīdzību no ārpusēm. Sākām ar atbalstu ļoti daudziem pētniekiem Latvijā, atbalstot viņu pētījumus. Sapratām, ka tā mēs netiekam klāt politikas veidotājiem, jo finansējot pētījumu, tas ir finansējums līdz publikācijai, pēc tam tas noguļas plauktā. Ja ar pētījumu aktīvi nestrādā, tad nekādas pārmaiņas nenotiek. Tādēļ nolēmām, ka jādibina tāds centrs, kas spēj pētījumu rezultātus analizēt un secināt, kāda ir situācija un kas būtu jādara. Mūsu mērķis bija mobilizēt tos pētniecības resursus, kuŗi ir Latvijā pieejami, un tos izmantot mūsu debatēm par politiku. "Providus" darbojas joprojām, par ko man ir liels prieks. Gadu gaitā ir nācies mainīt darbības veidus, finansējuma avotus, bet vienmēr ir atrasts, kā tupināt veikt šo misijas darbu.

Kā izlēmāt aiziet no nevalstisko organizāciju lauciņa un ieņemt politikā?

Aizgāju no "Providus" brīdī, kad gribēju savus bērnus aizvest uz vienu mācību gadu Amerikā, jo nolēmu, ka atbildīgāk būtu nevis veselū gadu atstāt tukšū vietu, bet aiziet, lai kāds varētu uzņemties darīt šo darbu. Tā arī izdarīju. Pēc gada atgriezies, sāku vairākus pētniecības darbus un domāju, kas būtu tā lielā lieta, ko es gribētu darīt. Skatoties, kā attīstās Latvijas politika, sapratu, ka man ir klasiskā dilemma – nav vairs par ko balsot! Lēnā garā sapratu, ka tāda neesmu vienīgā, ka līdzīgas sarunas notiek arī citās domubiedru grupās. Pievienojos domubiedru grupai, no kuŗas izauga kustība "Par!". Un tā kopā ar šo kustību nonācu atpakaļ politikā.

Vai jūsuprāt Latvijas sabiedrība ir mainījusies šajos trīsdesmit gados?

Manuprāt, Latvijas sabiedrība ir ļoti mainījusies – galvenokārt tā ir iemācījusies demokrātiju, iemācījusies, kā strādāt dažādu domu un viedokļu apstākļos. Domāju, ka cilvēki ir atraduši savu vietu, savu "es" Eiropas ietvaros. Mūsu kopīgā identitāte ir gan latviska, gan eiropiska, kā daļa no plašākas eiropiskās identitātes. Mana ikdienas dzīve ir pilna problēmu un domstarpību, bet trīsdesmit gadu skatījumā uz to, kas jebkuŗā jomā ir noticis Latvijā, stāsts ir ļoti pozitīvs. Nepiederu tiem, kuŗiem viss ir slikti, - jo mums ir labi. Ikdienā ne vienmēr tā šķiet!

Šīs publikācijas sagatavotas ar Mediju atbalsta fonda finānciālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība "Laiks-BL"

MAF
Mediju atbalsta fonds

TRIMDAS ARCHĪVU MĀJUPCEĻŠ

Latviešu trimdas laika garīgo vērtību krātuvē ielūkojoties

INGUNA DAUKSTE SILASPROGE

Diez vai kāds spēja iedomāties, kā izvērtīsies šis garais gads. Pavasaris ar katru jaunu dienu atnesa aizvien trauksmainākas ziņas. Pasaulē un telpa visapkārt šķita saraujamies aizvien mazākā un privātāka. Par mērvienību kļuva metri, distance, attālināta saziņa, pat attālināta mācišanās. Bija jāmēģina iztikt ar to, kas paša mājas grāmatplauktā pieejams, bez publiskās bibliotēkas, tostarp Latvijas Nacionālās bibliotēkas plašā piedāvājuma, bez teātra izrādēm un mūzikas dzīves klātienē. Bez daudz kā. Visā šai kontekstā, iespējams, ka Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta vortāla *Literatura.lv* došanās pētnieciskos nolūkos – pētīt, vētīt un arī digitalizēt archīva materiālus Latviešu centrā Minsterē (LCM) šī gada 16. – 23. augustā varētu šķist pārdoša. Bet tieši šis mainīgais laiks ar ierobežotām brīvībām un pieejamām vērtīgiem pētnieciskiem avotiem vēl vairāk apliecināja, cik svarīgi ir atklāt, padarīt pieejamu, stāstīt, informēt, aktualizēt un padarīt pieejamu. Nedēļu ilgajā projektā tika pētīts un digitalizēts Latviešu kopības Vācijā rīcībā esošais apjomīgais archīvs. Digitalizētie 3420 dokumenti izklausās daudz, bet ietver vien nelielu daļu no visa kopuma.

Man šī nedēļa bija atgriešanās Minsterē pēc 15 gadiem. Pilsēta, kuŗā kopumā esmu aizvadījis turpat astoņus mēnešus. Pilsēta, kas ir izteikta studentu pilsēta Ziemeļreinas-Vestfāles federālajā zemē. Pilsēta, kas jau kopš Otrā pasaules kara bija un arī tagad ir latviešu pilsēta. Pilsēta, kuŗā biju klāt Minsteres Latviešu ģimnazijas pēdējā izlaidumā 1998. gadā. Ģimnazijā savulaik mācījušies latviešu jaunieši no visas pasaules, sadraudzējoties un satuvinoties. 1998. gadā noslēdzās kāds nozīmīgs posms. Bija jāmeklē veidi, kā saglabāt ēku, kuŗa ir kas vairāk par celtni. Atgriežoties 2020. gadā, ar prieku apjautu, ka te atkal, par spīti ierobežojumiem un distancēm, kūsā dzīvība, ka ir enerģiski ļaudis, atsaucīgā LCM bibliotēkas, archīva un muzejistabu pārziņe Dina Krastiņa tagad aprūpē bibliotēkas krājumu, pamazām kārtoti arī piemiņas istabas, un priekšā vēl lielums lielais archīva darbs.

Ja atskatāmies pagātnē, tad, pateicoties skolotājas un bibliotēkas pārziņes Austras Rudzītes (1911–1991) iniciatīvai Minsterē pamazām tika izveidotas galvenokārt Vācijā palikušo rakstnieku piemiņas istabas, faktiski – nelieli muzeji. Viņa nenogurstoši devās ceļā, lai apciemotu vienu vai otru, lai turētu roku uz pulsa jeb rūpi par latviešu rakstnieku literāro un piemiņas mantojumu. Un ceļā līdzī viņa veda arī savus ģimnazistus. Gan jau kādas atmiņas viņiem par šo laiku

Kērbekas pilsētas muiža

Jāņa Jaunsudrabiņa piemiņas istaba

ir saglabājušās. Austras Rudzīte bijusi arī aizrautīga dienasgrāmatu rakstītāja un visas savas gaitas citīgi dokumentējusi, kas, protams, mūsdienu pētniekiem piedāvā bagātīgu izziņas materiālu. Viņas un Francijā dzīvojušā rakstnieka Arnolda Apses dienasgrāmatas nu ir atceļojušas uz Latviju, kur tās digitalizēs, un tās papildinās Autobiogrāfiju krājumu (*garamantas.lv*).

Visi tapa pamazām – 1965. gada vasarā Jāņa Jaunsudrabiņa istaba iekārta ar grāmatām, gleznām, mašīnrakstiem un rokrakstiem no Kērbekas pie Mēness ezera tika pārvesta uz Minsteres latviešu ģimnaziju un izveidots Jāņa Jaunsudrabiņa muzejs. 1969. gada rudenī ģimnazijas archīva telpā iekārtoja dzejnieka Pēterā Ērmaņa piemiņas vietu ar

rakstāmgaldū, diviem grāmatu skapjiem, krēsliem, spieķi, ar grāmatu somu un rokrakstu kladēm. 1978. gada vasarā iekārtots Zentas Mauriņas un Konstantīna Raudives muzejs. No Bādkrocingenas pārvesta Zentas Mauriņas darba istabas iekārta, novietota gulta, arī saloniņa mēbeles; daudz grāmatu. No Konstantīna Raudives istabas nācis rakstāmgalds un grāmatas.

Tagad atradīsim arī Zeltītes Avotiņas, Arnolda Apses, komponistes un diriģentes Tiklas Ilsteres, Kārļa Džilļes, Kārļa Ieviņa un vēl citu archīvu materiālus. Tika saglabāts trimdas latviešu bibliografa A. Stāka periodikas krājums un detalizēta kartotēka par trimdas presi līdz pat 20. gs. 70. gadu vidum, arī latviešu trimdas grāmatu ar-

Zentas Mauriņas piemiņas istaba Minsterē

chīvs, kārtots pēc Benjamina Jēgera bibliografijas. Pateicoties Austras Rudzītes autoritātei, bibliotēkai grāmatas, rokrakstus, laikrakstus dāvājuši daudzi trimdinieki. Ēkā ir arī apjomīgs archīvs, tostarp organizāciju archīvs.

Tajā gan nav tikai ar rakstniecību tieši saistītu lietu – atradīsim Zentas Mauriņas kleitas un ratiņkrēslu, Konstantīna Raudives balsu ieskaņošanas aparātus, Jāņa Jaunsudrabiņa zābakus, makšķeres, Kārļa Ieviņa vijoli un daudz ko citu. Spilgtas laikmeta liecības un neizmeltu rakstnieku literāro darbu tapšanas krātuvi, bagātīgu saraksti, kas atklāj dzīvi un dzīvošanu svešumā, kas, pieaugot gadu nastai, kļuva aizvien smagāka.

Skolotājs un dzejnieks Alberts Spoģis rakstīja: “Savas ‘brīvās’ dienas Dr. A. Rudzīte pavadīja literāro interešu vadītos ceļojumos, izsekojot mūsu rakstnieku un gara darbinieku dzīves takām svešumā, fotografējot viņu apmešanās un uzturēšanās vietas, iztaujājot svešiniekus un tādus, kas varētu ko liecināt par mūsu lielajiem, dokumentējot savas apceres. Tā viņa izstaigāja visas kalnu takas, sekojot Raiņa un Aspazijas aizaugušajām pēdām, garā pārcieta Blaumaņa veselšanās gaitas Somijā; apciemoja un apcerēja Pētera Ērmaņa, Kārļa Ieviņa, Arnolda Apses un citu mūsu literātu dzīves

apmetnes gan viņu šīs zemes gaitās, gan iemūžinot pārpalikušo. [...] Katram trimdas rakstniekam, aizgājējam, viņa centās atrast stūrīti LCM, lai tautieši un svešinieki apjaustu latviešu trimdinieku kultūru. Dr. Austras Rudzīte neļāva aiziet bojā nevienai trimdas avīzei, ne grāmatai, ne brošūrai: visam bija jāiegulst archīva plauktos.”

Piecas darba dienas Minsterē aizritēja, katram strādājot ar izraudzīto materiālu caurlūkošanu, atlasī un skenēšanu. Manas uzmanības lokā nonāca Francijā dzīvojušais rakstnieks Arnolds Apse, kuru lasītāji Latvijā, iespējams, pazīst pēc autobiogrāfiskās ievirzes darba “Klosterkalns”, tomēr, ieraugot ļoti prāvo rakstnieka saraksti, saglabātos nosūtīto vēstuļu norakstus, nekad tā arī neizdotos dzejas un prozas grāmatu manuskriptus, kļuva skaidrs, ka pētāmā un caurlūkojamā ir daudz par daudz šim neilgajam laikam. Tā nu mēs reizēm, aizrāvušies un ‘ielasījušies’, arī iekrāvūšies lielajās papīru, rokrakstu, dokumentu un vēstuļu kaudzēs, pazaudējām laika izjūtu. Stundas ritēja nemanot. Līdz vēlām vakaram.

(Turpinājums sekos)

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

FRAGMENTS NO TOPOŠĀS GRĀMATAS

SILVIJA GRIGULIS DŽONSA

Un ko nu?!

(Turpināts no Nr. 37)

Kad bija pienācis laiks doties uz mājām, kur mūs gaidīja mazais brālis Viktors, es vecmāmiņai liku apsolt, ka viņa turēs manu zirgu iekšā, līdz kamēr es atkal atgriezīšos laukos. Es gan laukos tā arī vairs neatgriezīšos, jo vecmāmiņa Salomeja pārcēlās pie mums, lai palīdzētu mammai auklēt mazo brāli.

ANTONS

Mana mamma Jūlija un Antona mamma Leanora bija labākās draudzenes. Viņas bija viena vecuma, un intereses viņām bija līdzīgas. Agneses un Jazepa Rimšas lauku mājās Latgalē viņas dzīvoja kā māsas. Pēc radu rakstiem īstenībā Leanora bija manas mammas tante, jo viņa bija vecmāmiņas Salomejas jaunākā māsa.

Leanora bija izgājusi pie vīra – pārtikuša saimnieka dēla, kurš savu izredzēto bija ieradies bildināt, sēžot uz tikko iegādāta divriteņa, kam uz viena no stūres ragiem bija uzkarināts glauns un spīdīgs ādas portfelis. Viņi apprecējās, un Leanora pārcēlās dzīvot pie vīra.

Kādā vasaras dienā mēs cītīgi gatavojāmies, lai dotos apciemot tanti Leanoru viņas zemnieku saimniecībā *Šķēles*, kas atradās netālu no Varakļāniem. Pa ceļam mēs uzzinājām, ka Leanorai ir trīs bērni – meita Anna un divi puikas Antons un Kārlis. Patiesībā viņi bija mūsu tante un onkuļi. Mums ar Andreju tika pieteikts, lai uzvedamies pieklājīgi un ar cieņu.

Satiekoties ar radiem, es biju ļoti pārsteigta. Mūs iepazīstināja ar diviem mūsu vecuma zēniem, kurus es nekad iepriekš nebiju satikusi un kuri nekādā ziņā nelīdzinājās tēvočiem. Tante bija mazliet vecāka, bet ļoti klusa meitene. Viņi bija gluži tādi paši kā citi normāli lauku bērni, tāpēc mēs uzreiz sadraudzējāmies un devāmies ārā spēlēt.

Antons izrādīja tēva saimniecību, stāstot mums, pilsētniekiem, kas kur atrodas. Viņš sevišķi lepojās ar zirgiem un nespēja saprast, kāpēc es no tiem turos pa gabalu. Manuprāt, šie milzīgie dzīvnieki jebkurā brīdī varēja mums iespert vai iekost. Nopietnā tonī viņš mums pastāstīja, ka neviens no šiem zirgiem, ieskaitot to, kuru bija atvedis mums parādīt, nav pat salīdzināms ar zirgiem, kas tiek audzēti pie tēvoča Konstantīna Viļānu klosterī. Rūpīgi koptiem, Konstantīna zirgiem spalva spīdēja kā zīds.

Mēs ar Andreju centāmies iegaumēt visu, ko Antons mums stāsta, lai gan reizēm viņu bija diezgan grūti saprast. Viņš runāja latgališu valodā un pie sevis klusi šķendējās, kad mēs runājam latviski. Vienu brīdī es sāku šaubīties, vai viss, ko viņš sacīja, nūdien ir patiesība, īpaši pēc stāsta par kaķi, kuru esot sagrābis aiz astes un pārmētis pāri

žogam, lai noskaidrotu, vai tas nokritis uz kājām vai ne.

Jau pēc kara, 1946. gadā, es satiku Antonu Vācijā. Tajā laikā mēs dzīvojām angļu zonā netālu no Flensburgas un braucām ar vilcienu apciemot Justu ģimeni Amerikas zonā. Šī ciemošanās bija ļoti aizkustinoša un prieka pilna. Pirms tam mēs nezinājām, ka Vācijā viņiem bija izdevies nokļūt ar zirga pajūgu, turklāt bēgļu ceļu bija izstaigājusi arī Justu govjs, kas bijusi piesieta ratu aizmugurē. Viņi bija nogājuši kājam no Latvijas austrumiem līdz pat amerikāņu zonai Vācijā. Mūsu mammai un Leanorai bija tik daudz ko stāstīt. Viņas runāja un vienlaicīgi gan raudāja, gan smējās.

Mana pirmā skola Bulduros Muižas ielā

Mēs ar Andreju un abiem "tēvočiem" Antonu un Kārli atstājām viņas divatā, un šoreiz mūsu attiecības šķita esam sirsnīgākas un uzticības pilnākas. Leanoras meitas Annas Vācijā nebija. Viņa bija nomirusi 1943. gadā Latvijā.

Toreiz mums bija pagalam interesanti noskatīties, kā latviešu dzīve rit amerikāņu zonā. Mēs bijām tik daudz dzirdējuši par Ameriku, un mums likās, ka tai vajadzēja būt lielai un brīnišķīgai zemei. Tiesa gan, tas ko mēs redzējām, no mūsu Mirvikas nometnes visai daudz neatšķīrās. Gan šeit, gan tur bēgļi dzīvoja armijas barakās un katrs centās kaut nedaudz uzlabot un mājīgāk iekārtot savu pagaidu mītni.

Tāpat kā toreiz Latvijā, Antons atkal bija mūsu gids un izrādīja mums nometnes apkārtni. Kādā brīdī viņš mani pavilka sānis un sacīja, ka grib man parādīt ko ļoti īpašu. Nopriecājos, jo cerēju, ka beidzot būs kas patiešām amerikāniskais.

Viņš uzmanīgi atvēra kādas barakas durvis un ievēda mani pustumšā lielā telpā. Tā bija kapela. Antons bija ļoti nopietns. Visu savu vieglprātību un bērnišķību viņš bija atstājis ārpusē. Viņš pārmeta krustu un pa centrālo eju starp glītām krēslu rindām veda mani uz altāra pusi. Viņš runāja čukstus un stāstīja par to, cik bieži šeit notiek dievkalpojumi, kā sauc priesteri, un

rādīja vietas, kur parasti sēdēja viņa vecāki. Viņš teica, ka pats šeit kalpojot par altāra zēnu. Es apstājos pie altāra sliekšņa un tālāk negāju. Man šķita, ka meitenēm neklājas iet tur, kur gāja priesteri un altāra zēni. Es arī īsti nesapratu, kālab gan kapela varētu viņu tik ļoti ieinteresēt. Antonam bija tikai trīspadsmit gadu. Es vedināju viņu laukā pie Andreja un Kārļa.

1948. gadā, kad mūsu ģimene pārcēlās uz Angliju, Justu aizbrauca uz Ņujorku.

Pieaugot Antons bija nolēmis kļūt par priesteri un tas, protams, nebija nekāds brīnums. Lūvanas universitātē Beļģijā viņš bija izstudējis teoloģiju franču valodā, bet vēlāk devās uz Austriju, kur

diem sakņaugiem un saldiem augļiem un ogām, īpaši zemenēm. Mēs, bērni, viņu saucām par Jūrmalas omi.

Mammas māte dzīvoja vienkāršu lauku sievas dzīvi nelielā saimniecībā Latgalē un bija pazīstama kā lauku vecmāmiņa. Kopā ar saviem abiem jaunākajiem brāļiem vasaras brīvdienas es pavadīju vai nu pie vienas, vai otras. Īpaši man patika uzturēties mūsu Jūrmalas omes mājā. Tur mums bija pilnīga brīvība, gardas zemenes ar putukrējumu un bezgalīgas rotaļas pludmalē kopā ar citiem bērniem.

Kādā karstā saulainā dienā mūsu lauku vecmāmiņa ieradās, lai mūs vestu pie sevis uz Latgali. Es no sirds nopriecājos, jo man tik ļoti patika pie viņas ciemoties, īpaši noņemties ar mājdzīvniekiem. Viņas abas runāja par to, ka mūs pirms brauciena vajadzētu kārtīgi sakopt un arī izmazgāt man matus. Tas neizklausījās ne pēc kā laba. Matu mazgāšana bija ļaunākais, ko es varēju iedomāties. To zināja arī abas omes, tāpēc bija izdomājušas īpaši viltīgu plānu.

Viņas sacīja, ka tagad mēs spēlēsim pasaku. Man bija jāpārtop par burvīgo feju ar brīnišķīgu baltu parūku un skaistām, saulē vizuļojošām pērlītēm matos. Lai to panāktu viņas pabāza manu galvu zem ūdens sūkņa strūklas un to sazīpēja. Tagad es varēju veidot no matiem dažādas frizūras un spoguļoties ūdenspāinī.

Pēc tam viņas iestāstīja, ka man jāklūst par nāriņu, lika apgulties zālē un skatīties debesis. Es ļoti labi tiku galā arī ar šo lomu, bet tad Jūrmalas ome man uzgāza virsū ūdeni. Ziepu putas straumēm lija pār seju un nežēlīgi koda acis. Es sapratu, ka noticis visbriesmīgākais. Omes nodomi nebija tik labi, kā sākumā likās. Ziepu pilnām acīm, īsti neredzot, kas notiek apkārt, es uzlēcu kājās. Ome sagrāba mani aiz rokas un turēja, bet es centos izrauties un lēkāju uz riņķi kā jauns kumeljš, kamēr lauku ome gāza man uz galvas nākošā ūdens spaiņa saturu.

Beidzot es izrāvos no savām mocītājām. Plika, slapja un viētām vēl ziepjaina es nesos pāri zālienam līdz vārtiem un izskrēju uz ielas. Es kļiedzu tieši tik skaļi, lai sadzirdētu visi kaimiņi: "Tā mazgā tikai zirgus!!" Un tā bija tiesa, jo es biju redzējusi kā vectēvs no spaiņa gāza virsū ūdeni mūsu bērītim, ko sauca par Bucīņu.

Es neatceros, kā šis trācis beidzās. Viss, kas man palicis atmiņā – atšķirībā no citām piecgaigām meitenēm es nekad mūžā vairs negribēju būt ne feja, ne nāriņa un nekādā gadījumā – ne zirgs.

PARALĒLI DZELZCEĻA SLIEDĒM

Manai Jūrmalas omei nekad netrūka darba. Viņai bija jā rūpējas gan par lielo augļu dārzu, gan par veikalu, gan par atpūtniekiem, kas bija izmitināti vairākās

vasarnīcās. Veikalā, protams, bija palīdzējis – pārdevējs, kas apkalpoja pircējus, bet omei bija arī dzīvnieki, piemēram, tas pats jau pieminētais zirgs Bucīņš un govjs vārdā Rita, nemaz nerunājot par vistām un suni.

Kad ieradāmies mēs, mazbērni, viņa gribēja, lai mēs palīdzam tikt ar visu galā. Ar suni, kaķi un vistām nebija nekādu problēmu, bet govī Ritu vajadzēja vest uz ganībām, kas atradās krietni attālu, blakus dzelzceļam. Ap dienas vidu govjs atkal bija jāved atpakaļ mājās uz slaukšanu. Es parasti gāju omei līdz un mēs kopā vedām Ritu gan turp, gan atpakaļ.

Kādu dienu ome man vaicāja, vai es spētu tikt ar šo uzdevumu galā viena pati? Tas bija godpilns uzdevums, ko parasti uzticēja tikai pieaugušajiem. Viss, kas man bija jā dara – jāatrod govjs, jāpiestiprina pavadu pie govskakla siksnas un jāatved. Rita bija ļoti miermīlīgs dzīvnieks, turklāt mani ļoti pazina. Viss gāja pēc plāna, bet tiklīdz es viņu atsēju, tā govjs kaut kāda iemesla dēļ sāka satraukties. Vai nu tā sajūtās pagalam brīva, vai arī viņai iekoda dundurs, bet Rita sāka bizot kā aprakusi. Viņa saslēja asti stāvus gaisā un gar sliežu malu trakās ātrumā aiznesās uz Asaru stacijas pusi.

Protams, es metos viņai pakaļ, turklāt skrēju ātrāk nekā jebkad iepriekš to biju darījusi. Es nejutu zemi zem kājām un vēl mazāk to, kā kājas cirtās garā, asā un griezīgā zālē. Panākt Ritu nebija manos spēkos. Viņa bija tikusi līdz peronam, un cilvēki nobijušies pašķida uz tā malām, dodami Ritai ceļu. Govs izjoņoja cauri pūlim un pazuda tālumā. Es skrēju pakaļ savam lopam, elsu no piepūles un aiz nevarības, bezcerības un izmisuma man pār vaigiem straumēm lija asaras. Kāda kundze, kas stāvēja uz perona, sagrāba mani aiz piedurknes un apturēja.

"Neuztraucieties, meitēn, par govī. Ej mājās un gaidi. Gan redzēsi, ka dzīvnieks nomierināsies un pats atgriezīsies."

Es viņai, protams, nenoticēju, bet, tā ka Rita nozudusi pavisam, tad man cits nekas neatlika, kā iet mājās. Es pārnācu un jutos tik slikti kā vēl nekad mūžā. Man gan izskatījās, ka arī ome par Ritas pazūšanu nebija īpaši uztraucies. Viņa mani apskāva, samīloja un iedeva pilnu glāzi salda piena. Es nepaspēju to izdzert un vēl nebiju beigusi stāstīt omei savu bēdu stāstu, kad pagalmā iesoļoja Rita. Vainīgām acīm tā blenza uz mūsu pusi, bet tad nostājās pozā, it kā šādi pasakot - esmu gatava slaukšanai.

Kāpēc neviens man iepriekš nebija paskaidrojis, cik patiesībā govīs ir inteliģenti radījumi. Viņam patīk brīvība tāpat kā ikvienam no mums, taču viņas vienmēr zina, kā pēc tam atrast ceļu un pašas atgriežas, kad to uzskata par vajadzīgu.

(Turpinājums sekos)

Mēs esam lepni, ka esam jelgavnieki

Jelgavnieki 1918-2019. Teksta un foto autore Dzintra Žvagiņa.
Māksliniece Daiga Brinkmane. Izdevējs – Jelgavas pilsētas dome un
Ģ. Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzejs, 2020. 368 lpp.

MĀRIS
BRANCIS

“Fotoprojekts “Mēs esam Jelgava” radās ar domu, ka tā būs mana dāvana Jelgavai, bet pēc trīs gadu darba esmu sapratusi, ka viss, kas notika, ir kā dāvana man – iepazīšanās ar šiem fantastiskajiem cilvēkiem, kuŗas citādi nebūtu bijis,” raksta grāmatas autore fotografe Dzintra Žvagiņa par savu ieceru. Te jāpiebilst, ka šis projekts bija arī dāvana Latvijai Simtgadē, protams, ar skatu caur Jelgavas cilvēku portretējumiem. Viņa strādāja trīs gadus, līdz 2018. gada novembrī pilsētas kultūras namā tika atklāta izstāde “Jelgavnieki 1918-2019”. Dzintra meklēja un bija atradusi cilvēkus, kuŗi dzimuši šajos simt gados, pa vienam no katra gada. Tātad vecākais bija dzimis pirms 100 gadiem, jaunākais – jubilejas gada vasarā.

Izstāde bija tik mākslinieciski pārliecinoša, tik izdevusies, tik daudznozīmīga, ka uzreiz uzdzirkstāja ideja izstādi iemūžināt grāmatā. Jelgavas dome atbalstīja, un, lūk, pēc vēl gada tā ir īstenojusies, paplašinoties un aptverot plašāku cilvēku loku. Tagad grāmatā iekļauti 167 jelgavnieki, bet tā kā atsevišķos gadījumos fotografam pozē ne tikai, piemēram, mūziķu grupa “Prāta vētra”, kuŗā

četri mūziķi, bet arī folkloras kopa “Dimzēni”, kuŗā dzied vairāk nekā 30 dalībnieku, nerunājot par deju ansambļiem “Lielupe” vai “Kalve”, grāmatas lappusēs aplūkojami ap 400 Jelgavai piederīgo.

Izdevumā ir visdažādāko profesiju, visdažādāko tautību cilvēki, daži dzīves gaitā pilsētu atstājuši, citi te dzimuši, vēl citi saules gaismu ieraudzījuši tālās vietās, piemēram, kāds puisis no Magadanas šē ieradies studēt, apprecējies, iemācījies latviešu valodu un tagad strādā pilsētas uzņēmumā, kļūdams par pilntiesīgu jelgavnieku. Austra Bite piedzima Lielupes krastos desmit dienas pēc Latvijas dzimšanas, visu mūžu nostrādāja par telefonisti un palīdzējusi uzaudzināt trīs mazmazbērņus. Diemžēl ne izstādi, ne grāmatu nesagaidīja...

Izlasot visus dzīvesstāstus, ko pierakstījusi Dzintra Žvagiņa, un ieskatoties katrā sejā, lasītājs gūst ļoti pamatīgu priekšstatu par pilsētu, tās vēsturi un drāmatiskajām likteņgaitām, par iedzīvotājiem. Tā īstenībā ir visas Latvijas vēsture.

Daudz uzslavas pelnījusi grāmatas māksliniece Daiga Brinkmane, kuŗa atradusi ārkārtīgi

interesantu formu – pelēkais audekla vāks it kā nepiesaista uzmanību, taču pelēkais tonis vēsta par pamatīgumu, pastāvību, noturību – pelēkajā krāsā ir sakoncentrēti visi toņi. Arī priekšlapās ietērpta būtiska doma, proti, pirmā priekšlapa fiksējusi Jelgavas pili, pilsētas simbolu, pēc kuŗa ikviens pazīs seno Mītavu. Pēdējā fiksējusi miglainu ainavu, kuŗā izdalās jauni kociņi, laterna un

divi velosipēdisti, kas mijas viens otram pretim. Viņi drīz satiksies, tāpat kā mēs esam satikuši cilvēkus šajā izdevumā. (Skat. attēlā)

Visi portreti sagrupēti pa desmitgadēm, katru posmu iezīmējot ar izteiksmīgiem Dzintras Žvagiņas Jelgavas uzņēmumiem, ne vienmēr romantiskiem, bet daudznozīmīgiem, tātad, liekot dziļāk ieskatīties gan pilsētā, gan pilsētniekos.

Fotografe Dzintra Žvagiņa ir beigusi Lauksaimniecības universitātes Meža fakultāti, un jau ilgāku laiku nodarbojas ar fotomākslu. Viņa piedalījies arī starptautiskos fotokonkursos. Fotoprojekts par pandēmiju Jelgavā patlaban skatāms Portugālē.

Un vēl Jelgavā 11. septembrī svinējām Raiņa 155. dzimšanas dienu. Vispirms brīvdabas koncertzālē “Mītava” pulcējās jelgavnieki, lai atzīmētu 125. gadskārtu kopš IV Vispārīgajiem latviešu dziesmu un mūzikas svētkiem,

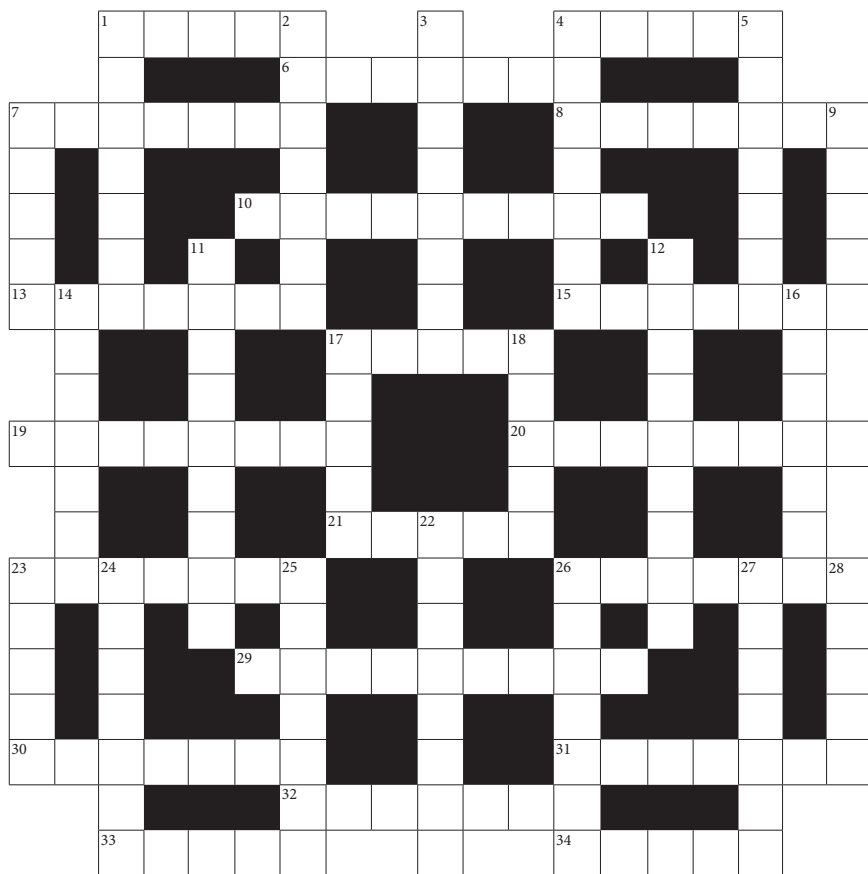
kas vienīgie notika ārpus Rīgas – Jelgavā un kuŗos vairāk nekā divus tūkstošus lielais dziesmu svētku kopkoris pirmo reizi nodziedāja Baumaņa Kārļa “Dievs, svēti Latviju!”. Pēc tam par to *Baltijas Vēstneša* 1895. gada 19. jūnija numurā Jāzeps Vītols rakstīja: “... būtu lieki vēl kaut kādu vārdu minēt par pašu kompozīciju. Izpildījums bij tik teicams, ka publika, kad dziesma vienreiz bij nodziedāta, gavilēt gavilēja un aplausi nemaz negribēja rimties, tā ka tā bij vairāk reizes jāatkārto”.

Arī 11. septembrā atceres koncertā pirmā skanēja “Dievs, svēti Latviju!”, kas šoreiz izskanēja ērģelnieka – jelgavnieka Aigara Reiņa un diriģenta Aigara Meri vadītā Jelgavas kamerorķestra izpildījumā. Arī koncerta garīgajā sadaļā izskanējušos skaņdarbus bija sacerējuši šai pilsētai piederīgie – 20. gs. 50. gadu Jelgavas mūzikas vidusskolas audzēknis un Annas baznīcas ērģelnieks Pauls Dambis un komponists, klarnetists un Jelgavas mūzikas vidusskolas audzēknis un pedagogs Alvis Altmanis. Laicīgajā sadaļā mūzicēja jaunākie Jelgavas mūzikas vidusskolas absolventi, nu jau ir pasaulē pazīstami mūziķi – čellists Maksims Beitāns no Šveices un akordeoniste Marija Vasiļeva. Koncertu noslēdza Pēterā Butāna simfoniskās kollāžas “Pūt, vējiņi!” fināls, kuŗā pievienojās koris “Balti”, liekot skatītājiem sajūsmā celties kājās, kā tas notika padomju okupācijas gados, kad dziesmu svētkos, skatot “Pūt, vējiņiem,” skatītāji cēlās kājās..., ja jau aizliegta bija Latvijas himna.

Tā sestdienā noslēdzās jo krāšņi un apgaroti, paliekot atmiņā un pilsētas kultūras dzīvē kā neatkārtojams notikums.

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

KRUSTVĀRDU MĪKLA

bez kauliņiem. 5. Graudzāļu dzimtas augs. 7. Skaists. 9. Posms kādā procesā. 11. Teātra izrāde, kuŗā tēlo tikai ar kustībām un mimiku. 12. Profesija. 14. Asa, vircota. 16. Cilvēks, kam ir izcili panākumi zinātnē vai mākslā (poētiski). 17. Spēļu kārts. 18. Piena produkts. 21. Atdarinājums. 23. Poļu rakstnieks (1847-1912). 24. Valsts Eiropā. 25. 1988. gada zemeštrīcē nopostītā pilsēta Armēnijas ziemeļos. 26. Navigācijas instruments. 27. Izstārošana. 28. Izmeklēta sabiedrība.

Krustvārdu mīklas Nr. 36 atrisinājums.

Līmeniski. 4. Atēna. 5. Tālons. 7. Valdis. 10. Tirza. 11. Kadeti. 12. Nianse. 13. Kapelas. 16. Dainas. 19. Sallaka. 22. Taverna. 23. Balsot. 24. Venera. 25. Sasists. 26. Asinis. 28. Salate. 30. Saskare. 35. Acenes. 37. Verona. 38. Kausi. 39. Ostina. 40. Jukona. 41. Rikša.

Stateniski. 1. Pastila. 2. Vētra. 3. Lavanda. 5. Tukāni. 6. Lode. 8. Dona. 9. Siesta. 14. Pāvests. 15. Liriska. 17. Amats. 18. Atoli. 20. Aleja. 21. Kaŗot. 27. Inkaso. 29. Apsara. 31. Auskari. 32. Revijas. 33. Vest. 34. Polo. 36. "Puika".

Līmeniski. 1. Atspirdzinošs dzēriens. 4. Titāns sengrieķu mītoloģijā. 6. Pilsēta Kanadā pie Ontārio ezera. 7. Deduktīvs slēdzieni loģikā. 8. Apdzīvota vieta Ķeguma novadā. 10. Ingveru dzimtas augs. 13. Vingrošanas figūra. 15. Dāņu fizikā, ķīmiķis (1777-1851). 17. Suņu šķirne. 19. Strinkšķināmais mūzikas instruments. 20. Raksts par tikko miruša cilvēka dzīvi un darbību.

22. Audums ar smalku plūksnu vienā pusē. 23. Iesaukas. 26. Neprecējusies grāfiene. 29. Uzdevums, kas noteikti jāpaveic. 30. Apdzīvota vieta Madonas novadā. 31. Tuvākā apkārtnē. 32. Plaša, ar mežu neapaugusi teritorija. 33. Ventas pieteka. 34. Ziedkopa.

Stateniski. 1. Pilsēta Kurzemē. 2. Kazrags. 3. Čemurziežu dzimtas augs. 4. Maza žāveta vīnoga

Laika grāmatas JAUNUMS!

Elmārs Zemovičs
**Koncertdzīve
Jelgavā**
1920 - 1940

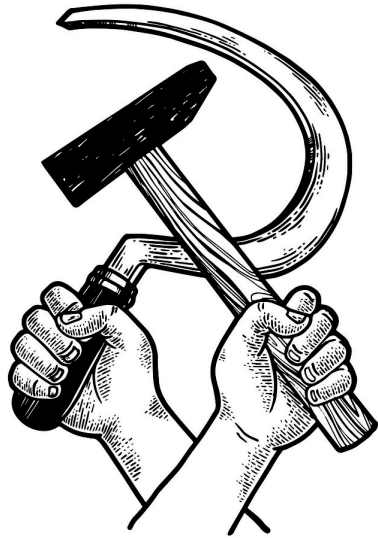
Šajā grāmatā aprakstīti Jelgavas mūzikas dzīve pēc pirmā Pasaules kaŗa, īpašu uzmanību pievēršot Jelgavas filharmonijas dibināšanai 1931. gadā un tai sekojošai simfoniskā orķestra koncertdarbībai vasaras sezonās. Plašs pielikums ar mūziķu vārdiem.

Grāmatu varat iegādāties Latvijas grāmatu veikalos, kā arī www.laikagramata.lv

NEVAR TIKT VAĻĀ NO SIRPJA un ĀMURĀ

IVARS GALIŅŠ

Ar amuru "iepazinos" jau agri bērnībā – tas kaut kā vienmēr trāpīja pa ikšķi, bija jāstaigā ar zilu nagu. Sirpi redzēju vectēva pie darbā, uzkārtu uz koka tapas. Nekad neatceros, ka tas tiktu lietots. Bija gan īsā vienroča izkaps ar mazo grābekli. Kā 11 gadu vecam zēnam ar abiem šiem darba rīkiem iznāca tikties pavisam citā nozīmē. Tā bija emblēma varai, kas iekaroja manu dzimteni. Heraldiski jau tīri labestīgi, jo vairums emblēmu ir ar plēsīgiem zvēriem vai putniem, šķēpu un zobenu. Sirpis un āmurs kļuva par komunistu partijas simbolu 1923. gada 6. Jūlijā un izrādījās baigāks par visām citām emblēmām. Tieši vai netieši no tā nesmu varējis tikt vaļā visu mūžu. Pēc Padomju savienības iziršanas, likās, ka beidzot būs miers. Ne gluži! Šīs dienas vandāļiem, kas posta Amerikas pilsētas, nereti pie krūtīm ir komunistu partijas simbols, ko daudzi mēģina noliegt. Televīzijā reklamē "Hammer and Sickle" vodku glitā pudelē. Sirpis un āmurs ir uz Ķīnas karoga. Kad komunistu okupācijas gadā bija jādzied komunistu partijas himna, kas vēlāk pārtapa par PSRS valsts himnu, tur bija teksts "...par partiju pasaulē varenāko..." Toreiz tā likās tukša lielība, tagad, cerams, nav nelāgs nākotnes pravietojums.

Aukstā kara laikā Amerikas latviešu cīņas veids pret sirpja un āmura impēriju bija demonstrācijas un visāda veida traucējumi Padomju pasākumiem Amerikā. Bostonas pievārtē bija Longvudas kriketa un tenisa klubs, viens no vecākajiem Amerikā (1877), kur notika internacionālas tenisa sacīkstes. Kādā turnīrā favorīts bija spēlētājs no Padomju savienības. Pie mums toreiz dzīvoja latviešu jaunieši, kas studēja Amerikā. Viņa draugs bija atstājis savu padomju uniformu, kas tika pakārta manā drēbju skapī. Ar pāris draugiem bija nolemts, ka mani ieģērbis uniformā un tā mēs ieradīsimies sacīkstēs – palīdzēt krievu spēlētājam zaudēt. Zinātāji papildināja manu trūcīgo

krievu valodu ar saucieniem, ko šeit nevaru atkārtot. Nolikotajā dienā, mani draugi neieradās. Gāju viens. Mūsu draudzes sekretāre bija tenisa kluba biedre, un viņa bija izkārtojusi vietu otrā rindā, pašā centrā. Biju pārsteigts, cik cienīgi mani sveicināja, daži pat krieviski. Spēle bija spraiga, un mans uzbrukuma objekts izrādījās izcils spēlētājs. Neradās vietas, kur varētu lietot savus starpsaucienus. Kaut kā sabruka viss protesta plāns. Ja biju krievs, kāpēc lai gānītos par savu tautieti. Ja nebiju komunistu piekritējs, kāpēc man krievu uniforma? Tā viss mans vārdu krājums palika neizmantots. Pēc pirmā seta, mainot lau-

kumu, viņš mani pamanīja un, gažām ejot, noteica, man par pārsteigumu, angļiski, lai pienākot pēc spēles. Tas nu bija pēdējais, ko vēlējos darīt. Tāpat visu laiku mani nomāca bažas, ka kāds krievu valodas pratējs varētu uzsākt ar mani sarunu. Tas nozīmētu manas izrādes beigas. Sašutis par savu mazdūšību, steidzos uz izeju. Longvudas stadions, kur notikuši daudzi slaveņu turnīri, ieskaitot Deivisa kausu, jau sen noārdīts, mans jaunietis ar Amerikas universitātēs iegūtajiem grādiem strādā un dzīvo ar ģimeni Rīgā. Viņa drauga uniforma vēl skapī ar drēbēm, kas vairs netiks valkātas.

Laikraksts

BRĪVĀ LATVIJA

JOPROJĀM INFORMĒ, IZGLĪTO, IZKLAIDĒ

Pasūtīniet digitālo laikrakstu ŠEIT:

www.brivalatvija.lv/abone-interneta

vai maksājiet bankā SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,

Konta nr.: LV80UNLA0050016243516

ar piezīmi "BL abon" un norādot vārdu,

uzvārdu, e-pastu un mājas adresi

Ik nedēļu izlasīsiet Jums svarīgu informāciju labā latviešu valodā.

Abonementa maksa:

• par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)

• par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)

• 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

Par reklāmu un sludinājumiem sazinieties ar redakciju

Rīgā, Ģertrūdes ielā 27, LV-1011,

e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv,

tāl.: +371 67326761 vai +371 29439423

Jaunākā informācija sociālajos tīklos:

www.facebook.com/brivalatvijawww.twitter.com/briva_latvijaMājaslapa: www.brivalatvija.lv

SĒRAS

Mūžībā aizsaukts mūsu mīļais draugs

ĀRVALDIS PICKA

* 1.11.1951 † 14.9.2020

Priedes vien, egles vien
Mana ceļa malīnā,
Viena pati bērzu birze
Zeltītām lapiņām.

T.Dz.

Viņu mīļā piemiņā paturēs
Māra Apel-Blūmiņa
Lilita Gruening
Inta Vīgante
Pēteris Vīgants

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro

par cm² ierāmējumā

Atlaides par reklāmas

publicēšanas biežumu:

- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
 - Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
 - Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM:
• 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
SĒRU SLUDINĀJUMS:
• **NB! 60 eiro**

Pasta adrese:

Ģertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.

Rietumeiropas latviešu laikraksts,

iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna

Brīvā Latvija redakcija:

Ģertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011

(Darba laiks P.O: 9-17, Pk.: 9-13)

Tāl. (redakcijā) +371 67326761,

+371 29439423,

Tālrunis: +371 67326784.

e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas digitālo versiju

varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.

• par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)

• par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)

• 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur Brīvās Latvijas

mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>.

Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem Brīvās Latvijas lasītājiem,

kuņi tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā,

pieāvājam pasūtīt Amerikas

latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri

gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās

pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kop-

īgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu

no ASV.

• par 6 mēn. – EUR 186

• pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn.

EUR 86

Dāvanā *Laika* Mākslas kalendārs 2021!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-

LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,

nr.: LV80UNLA0050016243516,

ar piezīmi BL

un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.

Latviešu organizāciju un **privātie****sludinājumi** maksā EUR 6,- par 10 mm

augstu vienslejiņā platumā aizņemtu

telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm)

EUR 60,-

Komeriālie sludinājumi EUR 12

par 1 slejas cm.

Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāliem vai seg-

vārdu parakstītos rakstos izteiktās do-

mas nav katrā ziņā arī redakcijas do-

mas. Par līdzstrādnieku honorāriem

nepieciešama iepriekšēja vienošanās.

Par publikācijās minēto faktu preci-

zītāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:**Biedrības Laiks-BL** kontā –

SEB Banka,

nr.:LV60UNLA0050018705154

Uz salas Daugavā pie Kokneses top Likteņdārzs – gaišas atceres vieta, kur svinēt latviešu tautas izturību un spēku. Tas ir arī Tavas ģimenes un dzimtas Likteņdārzs, veltīts visiem latviešiem, kas 20. gadsimtā gājuši bojā vai cietuši svešu varu dēļ. Likteņdārzs top kopdarbībā un par ziedojumiem, tā atbalstītāju skaits jau pārsniedz 500 tūkstošus. Mūsu nākamais lielais kopdarbs – uzcelt Saieta namu! **Palīdz! Ziedo!**

Nodibinājums "Kokneses fonds"

Adrese: Lāčplēša iela 75B, Rīga, LV-1011, Latvija

info@koknesesfonds.lv

Ziedojumiem EUR:

AS "Citadele banka"

Konts: LV94PARX0015211160001

SWIFT: PARXLV22

Starpniekbanka ziedojumiem USD:

USA CITIBANK, N.A., NEW YORK

Konts: 36392149

SWIFT/BIC: CITIUS33

Vairāk informācijas

www.liktendarzs.lv

SPORTS

SPORTS

SPORTS

SPORTS

MAIRIS BRIEDIS
12 RAUNDOS IZCĪNA
TRĪS TITULUS

35 gadus vecais Mairis Briedis Vācijas pilsētā Minchenē aizvadīja Pasaules boksa superserijas fināla cīņu pirmā smagā svara (līdz 90,7 kg) kategorijā. Viņam pretī stājās 34 gadus vecais Kubas bokseris Juniels Dortikoss. Dueļa likme bija trīs tituli – Starptautiskās boksa federācijas (IBF) pasaules čempiona josta, žurnāla *The Ring* josta un superserijas uzvarētāja legendārā Muhameda Ali vārdā nosauktā trofeja.

Mairis Briedis – triju titulu īpašnieks

Mairs Briedis profesionāla boksera karjerā izcīnījis 26 uzvaras (19 nokauti) un cietis vienu zaudējumu. Savukārt Dortikoss ticis pie 24 uzvarām (22 nokauti) un arī piedzīvojis vienu zaudējumu. Briedis savā profesionālā karjerā vienīgo zaudējumu piedzīvojis cīņā pret ukraiņu Oleksandru Usiku, bet Dortikoss līdz šim atzinis vienīgi krieva Murata Gasijeva pārkumu.

Vispirms cīņa bija paredzēta 21. martā Rīgā, bet vīrusa pandēmijas dēļ dueli pārcēla uz 16. maiju. Tomēr arī pārceltajā datumā cīņa nevarēja norisināties Latvijas galvaspilsētā. Pēc ilgās neziņas, kad un kur cīņa norisināsies, pieņemts lēmums dueli rīkot Vācijas pilsētā Minchenē televīzijas studijā bez skatītāju klātbūtnes. Briedis un Dortikoss ringā kāpa ap pusnakti pēc Latvijas laika.

Mairis Briedis 26. septembrī, Minchenē Pasaules boksa superserijas (WBSS) finālā pārspēja kubietī Junielu Dortikosu un izcīnīja

Muhameda Ali vārdā nosaukto trofeju. Tāpat latvietis ieguva Starptautiskās Boksa federācijas (IBF) čempionu jostu un žurnāla *The Ring* titulu. Briedis Minchenē Dortikosu pārspēja pēc punktiem. Tiesneši lēma, ka Briedis bija pāraķis ar 117:111, 114:114, 117:111. Visas cīņas garumā Briedis ringā bija nedaudz aktīvāks un kontrolēja cīņas gaitu, biežāk trāpot sitienu. Dortikoss tā arī isti nespēja izmantot savu spēcīgo sitienu. Tiesneši ar nevienbalsīgu lēmumu par uzvarētāju nosauca Briedi. Briedis pēc šīs cīņas savā karjerā izcīnījis 27 uzvaras, no kurām 19 bijušas ar nokautu, un piedzīvojis vienu zaudējumu. Dortikoss 26 cīņās uzvarējis 24 reizes un 22 reizes pretinieku uzvarējis ar nokautu. Šis kubietim bija otrais zaudējums karjerā.

“Zēl, ka es nevarēju padalīties savās emocijās ar saviem līdzjutējiem, ar tiem cilvēkiem, kuri ticēja man, kuri lūdās par mani, kuri atsūtīja man ļoti, ļoti daudz enerģiskas, ļoti spēcīgas ziņas,” sacīja superserijas čempions Mairis Briedis. Briedis nenoliedza – līdzjutēji dod pārliecību par notiekošo, un viņš pauža cerību, ka šī uzvara padarīja fanus laimīgākus. “Mani zobi iegrauzās Ali trofejā, jo mēs to bijām gaidījuši, visa mana komanda, mana ģimene, mani līdzjutēji,” savas emocijas uzreiz pēc kausa saņemšanas skaidroja bokseris, kurš bija lepnis par paveikto.

Šajā WBSS turnīrā Briedis pirmajā kārtā pārspēja Vācijas bokseri Noelu Gevoru, bet pēc tam pusfinālā skandalozā cīņā pieveica poli Kšištofu Glovacki. Briedim iegūtais IBF čempiona tituls ir trešais karjerā. Iepriekš viņš bijis arī Pasaules boksa padomes (WBC) un Pasaules boksa organizācijas čempions. Briedis kļuva par otro Muhameda Ali trofejas ieguvēju smagā svara kategorijā (līdz 90,7 kg). Pirmais čempions šajā svara kategorijā bija Oleksandrs Usiks, kurš 2018. gadā pusfinālā pārspēja tieši Briedi.

SPORTA MŪZEJĀ
PIEMIN JĀNI LŪSI

Sirsnīgā gaisotnē Sporta muzejā pieminēta Latvijas sporta leģenda, Olimpiskais čempions šķēpmešanā Jānis Lūsis, vēsta Latvijas Olimpiskā komiteja (LOK). Pasākumu Latvijas Sporta muzejā, Alksnāja ielā vadīja žurnālists Anatolijs Kreipāns. Ar savu klātbūtni pasākumu pagodināja valsts sporta dzīves vadītāji no Izglītības un zinātnes ministrijas, Latvijas Olimpiskās komitejas un Olimpiskās akadēmijas, Latvijas Sporta Federāciju padomes, Latvijas Vieglatlētikas savienības, Latvijas Sporta Veterānu Savienības, Latvijas Šķēpmetēju kluba pārstāvji, rakstnieki un stāstošie sporta žurnālisti, sportisti, draugi un Jāņa Lūša ģimene.

Jāņa Lūša dzīve noslēdzās šā gada 29. aprīlī. Viņš bija olimpiskais čempions, pasaules rekordists, 20. gadsimta izcilākais Latvijas sportists. Sarīkojumu bagātināja izstāde “Gadsimta leģenda. Šķēpmetējs Jānis Lūsis”, dokumentālo filmu fragmenti, sporta izdevumi, laikabiedru pieredzējumi un atmiņu stāsti.

Lūsis ir četru olimpisko spēļu dalībnieks, kā arī triju olimpisko medaļu – zelta, sudraba un bronza – ieguvējs. Viņš ir četrkārtējs Eiropas čempions, divpadsmitkārtējs PSRS čempions, desmitkārtējs Latvijas čempions un divkārtējs pasaules rekordists šķēpa mešanā. 1987. gadā Starptautiskā Vieglatlētikas federāciju asociācija (IAAF) savā 75. gadu jubilejā Lūsi atzina par pasaules visu laiku izcilāko šķēpmetēju. 2014. IAAF iekļāva Lūsi IAAF Slavas zālē.

Latvijas šķēpmešanas leģenda bija precējies ar 1960. gada olimpisko čempioni, Eiropas eksčempioni un pasaules eksrekordisti šķēpa mešanā Elviru Ozoliņu. Dēls Voldemārs Lūsis arī kļuva par šķēpmetēju un 2000. gada Olimpiskajās spēlēs Sidnejā atklāšanas parādē nesa Latvijas karogu.

AIRĒŠANA

Latvijas smailotājs Roberts Akmens Ungārijas pilsētā Segedā Pasaules kausa izcīņas posmā 200 metru distancē A finālā izcīnīja **sesto** vietu.

Roberts Akmens

Akmens pusfinālā distanci veica 36,60 sekundēs, kas airējumā bija trešais labākais rezultāts un deva vietu A finālā. A finālā Akmens distancē pavadīja 35,49 sekundes un izcīnīja **sesto** vietu. Uzvarētājam Andrea Domeniko di Liberto no Itālijas latvietis zaudēja 0,69 sekundes. Pusfinālā pēc

aizvadītajām priekšsacīkstēm iekļuva arī Kristaps Laube, kurš 200 metrus veica 37,39 sekundēs un savā airējumā palika septītais, tādējādi neiekļūstot B finālā.

Tikmēr 500 metru distancē Aldis Artūrs Vilde B finālā distancē pavadīja vienu minūti un 47,04 sekundes, ierindojoties septītajā pozīcijā, kas kopvērtējumā nozīmē 17. vietu. Šajā pašā disciplīnā startēja arī Laube, bet viņš palika 24. starp 27 sportistiem. 1000 metros Vilde B finālā ierindojās pēdējā, devītajā vietā, finišējot ar laiku četras minūtes 11,44 sekundes. Airētājs kopvērtējumā ieņēma 18. pozīciju. Starp dāmām 200 metru pusfinālā Madara Aldiņa ar laiku 44,96 sekundes bija ceturta un nopelnīja iespēju piedalīties B finālā, kur cīņa noris par desmito vietu. B finālā airētāja distancē pavadīja 43,82 sekundes, ierindojoties astotajā pozīcijā starp deviņām sportistēm. Kopvērtējumā Aldiņa ieņēma 17. vietu. Starp kanoe airētājiem Roberts Lagzdīns 1000 metru distancē B finālā ar četrām minūtēm un 8,86 sekundēm uzrādīja ceturto ātrāko laiku, tādējādi kopvērtējumā ieņemot 13. vietu.

PAR PASAULES HOKEJA
ČEMPIONĀTU

Pēc nemieru izcelšanās Baltkrievijā Krišjāņa Kariņa (JV) vadītā Latvijas valdība informēja IIHF par nevēlēšanos šādos apstākļos čempionātu rīkot kopā ar Baltkrieviju, kā arī lūdza IIHF Baltkrievijas vietā atrast citu valsti, kurā varētu notikt daļa no čempionāta. 17. septembrī Čīrihē IIHF padome pārrunāja Latvijas valdības iesniegtos jautājumus par 2021. gada IIHF pasaules hokeja čempionāta statusu hokejā, kuru plānots rīkot Minskā un Rīgā. IIHF padome nolēma veidot ekspertu grupu 2021. gada pasaules čempionāta Rīgā un Minskā norises drošības vērtēšanai, jo tās ieskatā ar politiskiem iemesliem nepietiek pasaules hokeja čempionāta pārcelšanai uz citu valsti, vēstīts IIHF tīmekļa vietnē. “Šī ir pirmā reize, kad čempionātu uzņemošās valsts valdība politisku iemeslu dēļ nevēlas turnīru rīkot kopā ar citu uzņemošo valsti,” sacīja IIHF prezidents Renē Fāzels. “IIHF ir dziļi noraizējies par nesenojiem notikumiem Minskā, taču kā sporta federācija IIHF nav politiska vienība un politisku iemeslu dēļ nevar pārcelt turnīru uz citu valsti,” viņš teica. “Tomēr IIHF ir atbildīga par to, lai katra turnīra rīkotājvalsts varētu garantēt spēlētāju, amatpersonu un skatītāju veselību un drošību,” piebilst paziņojumā.

“Ekspertu grupa pārskatīs visus iespējamus riskus, kas pašlaik pastāv Minskā un Rīgas spēja darboties kā turnīra organizātoriem,” sacīja IIHF ģenerālsēkretārs Horsts Lihtners, piebilstot, ka viņiem tiks dots uzdevums izstrādāt ieteikumus, kā vislabāk organizēt pasaules čempionātu.

KĀ RĪKOT HOKEJA
ČEMPIONĀTU, JA IELĀS
SIT CILVĒKUS?

Ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs (JV) uzskata, ka Latvijai

būtu sarežģīti rīkot 2021. gada pasaules čempionātu hokejā kopā ar Baltkrieviju, kas sportu var izmantot kā politisku instrumentu, Latvijas Radio raidījumā “Krustpunktā” izteicās Rinkēvičs.

Edgars Rinkēvičs

Latvijas Ministru prezidents Krišjānis Kariņš (JV) jau iepriekš izteicies, ka Latvija vēlas rīkot pasaules čempionātu Rīgā, tomēr neredz iespēju to darīt kopā ar Baltkrieviju. Viņa viedokli atbalstīja Rinkēvičs, kurš pauža uzstādījumu izdarīt visu, lai čempionāts no Baltkrievijas tiktu pārcelts uz kādu citu valsti, ja politiskā situācija valstī nemainās.

Savukārt Starptautiskā Hokeja federācija (IIHF) pēc padomes sēdes norādījusi, ka nav politiska organizācija un politisku apsvērumu dēļ nevar mainīt turnīra rīkotāju, tomēr ekspertu grupai uzdeva “apzināt visus iespējamus riskus, kas šobrīd pastāv Minskā un Rīgai organizējot turnīru kopā”. Rinkēvičam “Krustpunktā” tika atkārtoti vaicāts par čempionāta rīkošanas iespējām, piemērot, ka Eiropas Savienība (ES) atteikusies atzīt Aleksandru Lukašenko par Baltkrievijas prezidentu.

“Gaidīsim šobrīd vēl zināmas indikācijas no attiecīgās federācijas (IIHF). Tur gan jau publiski ir pausti priekšlikumi. Manuprāt, būtu ļoti sarežģīti rīkot šo čempionātu šī brīža situācijā. Ja jūms uz ielām sit cilvēkus, tas savā ziņā ir arī drošības un nostājas jautājums. Par to Ministru kabinētam (MK) vēl būs jāizšķiras,” klāstīja Rinkēvičs. Ministrs uzsvēra, ka savu viedokli ir paudis un no tā neatkāpsies, bet MK noritēs kolēģiāla diskusija.

EIROPAS FUTBOLA KLUBU
TURNĪROS

Spēcīgā vēja radīto problēmu dēļ Rīgā līdz galam nevarēja nospiēt UEFA Eiropas līgas kvalifikācijas spēli starp Latvijas čempionvienību **Rīga FC** un Sanmarino komandu **Tre Fiori**. Kad nākamajā dienā nospēlēja atlikušās 70 minūtes, mūsu futbolisti uzvarēja ar 10, vienīgus vārtus 57. minūtē guva portugālis Pedrinju, reālizēdams tiešo brīvsienu.

Nākamajā spēlē pret Glāzgovas **Celtic Rīga FC** cieta zaudējumu ar 0:1 (0:0). Pretinieki guva vārtus spēles pēdējā minūtē.

Ventspils komanda UEFA Eiropas līgā guva vārtus pirmā (5. min.), bet piedzīvoja zaudējumu pret Tronheimas **Rosenburg** – 1:5 (1:3).

P. Karlsons

PAZIŅOJUMI

VĀCIJĀ

8. novembrī Vācijas pilsētā Breizachā (*Breisach am Rhein*) paredzēts sarīkojums par tematu “Latviešu mākslinieki trimdā”.

Pedalīsies Guna Teichmane, rečitācija, Maija Nāberinga, rečitācija un klavieres, *Benjamin Broecker*, rečitācija, Dita Lammerse, čells.

Skanēs Jāzeps Vītola un Jāņa Mediņa kompozīcijas un tiks lasīti Jāņa Jaunsudrabiņa un Jāzeps Vītola teksti.

Izstādē Jāņa Jaunsudrabiņa gleznas no Jāņa Vintera privātās kolekcijas.

Tuvākai informācijai:

BronislawHubermanForum.com

Plaujas svētku dievkalpojums Minsterē **4. oktobrī** plkst. 10:30. Tiksimies LCM, *Salzmannstr. 152, 48159 Münster*. Kalpos mācītājs Rolands Eimanis. Pēc diev-

kalpojuma varēsīm parunāties pie kafijas un līdzatnēstiem našķiem. Visi mīļi gaidīti!

Esslingenā vecā Ebershaldeņas kapsētā, Landenbergerstrasse, pie latviešu urnu kapliņas svētdien **20. septembrī** plkst. 15 paredzēts kapu svētku dievkalpojums. Tie, kas vēlēšies, pēc tam varēs kopā pasēdēt *Jaegerhaus* restorānā *Roemerstrasse* – pie laba laika, restorāna dārzā.

Štutgartē, Vecās Pils kapellā, Schlosskirche, Am Schillerplatz, svētdien 4. oktobrī plkst. 15 paredzēts Plaujas svētku dievkalpojums latviešu un vācu valodā. Māc. Elmārs E. Rozītis. Pandēmijas dēļ bez sekojoša draudzes vakara, jo vecā sakristeja ir par mazu. Pēc pašu iniciatīves varam aiziet vēl kopā pasēdēt, iespējams ārpus telpām.